

Wtorek, 7 czerwca 2022 r.

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

REZOLUCJE

PARLAMENT EUROPEJSKI

P9_TA(2022)0222

Sprawozdanie za rok 2021 dotyczące Turcji

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 7 czerwca 2022 r. w sprawie sprawozdania Komisji za rok 2021 dotyczącego Turcji (2021/2250(INI))

(2022/C 493/01)

Parlament Europejski,

- uwzględniając komunikat Komisji z 19 października 2021 r. w sprawie polityki rozszerzenia UE (COM(2021)0644) oraz towarzyszące mu sprawozdanie za 2021 r. dotyczące Turcji (SWD(2021)0290),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1529 z dnia 15 września 2021 r. ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA III) ⁽¹⁾,
- uwzględniając ramy negocjacyjne dla Turcji z 3 października 2005 r. oraz fakt, że, podobnie jak w przypadku wszystkich krajów kandydujących, przystąpienie Turcji do UE zależy od pełnego przestrzegania kryteriów kopenhaskich oraz konieczności normalizacji jej stosunków z wszystkimi państwami członkowskimi UE, w tym z Republiką Cypryjską,
- uwzględniając oświadczenie wydane przez Wspólnotę Europejską i jej państwa członkowskie 21 września 2005 r. w następstwie oświadczenia złożonego przez Turcję przy okazji podpisania przez nią protokołu dodatkowego do porozumienia z Ankary 29 lipca 2005 r., w tym postanowienie, że uznanie wszystkich państw członkowskich jest koniecznym elementem negocjacji, a także uwzględniając konieczność dążenia przez Turcję do normalizacji jej stosunków z wszystkimi państwami członkowskimi oraz pełnego wdrożenia protokołu dodatkowego do porozumienia z Ankary wobec wszystkich państw członkowskich poprzez usunięcie wszelkich przeszkód w swobodnym przepływie towarów, w tym ograniczeń dotyczących środków transportu, bez uprzedzeń i dyskryminacji,
- uwzględniając oświadczenia UE–Turcja z 18 marca 2016 r. i z 29 listopada 2015 r.,
- uwzględniając umowę między Unią Europejską a Republiką Turcji o readmisji osób przebywających nielegalnie ⁽²⁾ (umowę o readmisji UE–Turcja),
- uwzględniając konkluzje Rady z 26 czerwca 2018 r., 18 czerwca 2019 r. i 14 grudnia 2021 r. w sprawie rozszerzenia oraz procesu stabilizacji i stowarzyszenia, konkluzje Rady z 15 lipca i 14 października 2019 r. w sprawie nielegalnych odwiertów prowadzonych przez Turcję we wschodniej części Morza Śródziemnego, konkluzje Rady Europejskiej z 12 grudnia 2019 r., 1–2 i 15–16 października 2020 r. oraz 24 czerwca 2021 r., wszystkie inne odnośne konkluzje Rady i Rady Europejskiej, oświadczenie ministrów spraw zagranicznych UE z 15 maja 2020 r. oraz główne wyniki ich wideokonferencji z 14 sierpnia 2020 r. w sprawie sytuacji we wschodniej części Morza Śródziemnego, wyniki nieformalnego posiedzenia ministrów spraw zagranicznych UE w Gymnich w dniach 27–28 sierpnia 2020 r., a także oświadczenie członków Rady Europejskiej z 25 marca 2021 r. w sprawie wschodniej części Morza Śródziemnego,

⁽¹⁾ Dz.U. L 330 z 20.9.2021, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 134 z 7.5.2014, s. 3.

Wtorek, 7 czerwca 2022 r.

- uwzględniając decyzję Rady (WPZiB) 2019/1894 z dnia 11 listopada 2019 r. w sprawie środków ograniczających w związku z prowadzonymi przez Turcję bez zezwolenia odwiertami we wschodniej części Morza Śródziemnego ⁽³⁾, odnowioną decyzją Rady (WPZiB) 2020/1657 z dnia 6 listopada 2020 r. ⁽⁴⁾ i decyzją Rady (WPZiB) 2021/1966 z dnia 11 listopada 2021 r. ⁽⁵⁾,
- uwzględniając członkostwo Turcji w Radzie Europy i NATO;
- uwzględniając komunikat Komisji z 26 maja 2021 r. zatytułowany „Piąte sprawozdanie roczne w sprawie Instrumentu Pomocy dla Uchodźców w Turcji” (COM(2021)0255),
- uwzględniając pismo komisarzy praw człowieka Rady Europy z 25 lutego 2021 r. w sprawie ograniczenia działalności organizacji pozarządowych i wolności zrzeszania się w imię walki z terroryzmem oraz pismo komisarzy praw człowieka Rady Europy z 17 czerwca 2021 r. w sprawie praw człowieka osób LGBTI,
- uwzględniając stosowne rezolucje Komitetu Ministrów Rady Europy, w tym rezolucje tymczasowe z 2 lutego 2022 r. i 2 grudnia 2021 r. w sprawie wykonania wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie *Kavala przeciwko Turcji*, rezolucję tymczasową z 2 grudnia 2021 r. w sprawie wykonania wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie *Selahattin Demirtaş przeciwko Turcji* (nr 2), rezolucję tymczasową z 16 września 2021 r. w sprawie wykonania wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie *Cypr przeciwko Turcji* oraz rezolucję z 17 października 2007 r. i tymczasową rezolucję z 9 marca 2009 r., a także dziewięć przyjętych następnie decyzji w sprawie wykonania wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie *Ülke przeciwko Turcji*,
- uwzględniając art. 46 europejskiej konwencji praw człowieka, który stanowi, że umawiające się strony zobowiązują się do przestrzegania ostatecznego wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka we wszystkich sprawach, w których są stronami, oraz wynikające z tego artykułu zobowiązanie Turcji do wykonywania wszystkich wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka,
- uwzględniając odpowiednie rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ w sprawie Cypru, w tym rezolucję 186(1964) z 4 marca 1964 r., w której potwierdzono suwerenność Republiki Cypryjskiej, rezolucję 550(1984) z 11 maja 1984 r. w sprawie działań secesjonistycznych na Cyprze oraz rezolucję 789(1992) z 25 listopada 1992 r. wzywającą wszystkich zainteresowanych kwestią cypryjską do zaangażowania w środki budowania zaufania określone w rezolucji, która uznaje wszelkie próby zasiedlenia jakiegokolwiek części Waroszy przez osoby inne niż jej mieszkańcy za niedopuszczalne i wzywa do przekazania tego obszaru administracji Organizacji Narodów Zjednoczonych;
- uwzględniając ustawę nr 7262 z grudnia 2020 r. w sprawie zapobiegania finansowaniu rozprzestrzeniania broni masowego rażenia, która pozwala na wykorzystywanie środków zwalczania terroryzmu przeciwko społeczeństwu obywatelskiemu,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji Zagadnień Prawnych i Praw Człowieka Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy z 6 stycznia 2021 r. w sprawie ograniczeń działalności organizacji pozarządowych w państwach członkowskich Rady Europy,
- uwzględniając oświadczenie UNESCO z 10 lipca 2020 r. w sprawie świątyni Hagia Sophia w Stambule,
- uwzględniając światowy indeks wolności prasy z 2022 r. opublikowany przez organizację Reporterzy bez Granic, który plasuje Turcję na 149. miejscu na 180 krajów, raport Amnesty International 2020/21 oraz raport ogólnoswiatowy organizacji Human Rights Watch z 2022 r.,

⁽³⁾ Dz.U. L 291 z 12.11.2019, s. 47.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 372 I z 9.11.2020, s. 16

⁽⁵⁾ Dz.U. L 400 z 12.11.2021, s. 157.

Wtorek, 7 czerwca 2022 r.

- uwzględniając swoje poprzednie rezolucje, w szczególności rezolucję z dnia 19 maja 2021 r. w sprawie sprawozdań Komisji dotyczących Turcji za lata 2019–2020 ⁽⁶⁾, rezolucję z dnia 8 lipca 2021 r. w sprawie represji wobec opozycji w Turcji, w szczególności Ludowej Partii Demokratycznej (HDP) ⁽⁷⁾, rezolucję z dnia 21 stycznia 2021 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw człowieka w Turcji, w szczególności sprawy Selahattina Demirtaşa i innych więźniów sumienia ⁽⁸⁾, rezolucję z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie eskalacji napięć w Waroszy w związku z nielegalnymi działaniami Turcji oraz pilnej potrzeby wznowienia rozmów ⁽⁹⁾, rezolucję z dnia 15 kwietnia 2015 r. w sprawie setnej rocznicy ludobójstwa Ormian ⁽¹⁰⁾, rezolucję z dnia 7 października 2021 r. w sprawie sprawozdania z wykonania dotyczącego funduszy powierniczych UE oraz Instrumentu Pomocy dla Uchodźców w Turcji ⁽¹¹⁾ oraz rezolucję z dnia 24 listopada 2021 r. w sprawie stanowiska Rady dotyczącego projektu budżetu korygującego nr 5/2021 Unii Europejskiej na rok budżetowy 2021 – Wsparcie humanitarne dla uchodźców w Turcji ⁽¹²⁾,
 - uwzględniając art. 54 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A9-0149/2022),
- A. mając na uwadze, że Turcja, jako kraj kandydujący do przystąpienia do UE, jest kluczowym partnerem gospodarczym oraz ważnym sąsiadem i partnerem strategicznym UE w kluczowych obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, takich jak handel, migracja, zdrowie publiczne, klimat, transformacja ekologiczna, bezpieczeństwo i zwalczanie terroryzmu;
- B. mając na uwadze, że integracja gospodarcza Turcji z UE utrzymywała się w 2020 r. na wysokim poziomie, a kraj ten był szóstym co do wielkości partnerem handlowym UE, podczas gdy UE pozostaje zdecydowanie największym partnerem handlowym Turcji i największym źródłem bezpośrednich inwestycji zagranicznych; mając na uwadze, że Turcja przechodzi obecnie trudności gospodarcze i finansowe, które pogłębiają skutki gospodarcze pandemii;
- C. mając na uwadze, że w ostatnim czasie poczyniono postępy w pracach nad wymiarem bezpieczeństwa UE, które zyskały strukturę i treść, oraz mając na uwadze, że Turcja jest niezwykle cennym partnerem jako sojusznik NATO i partner strategiczny, który zajmuje kluczowe miejsce w Europie i odgrywa zasadniczą geostrategiczną rolę w strukturze bezpieczeństwa Morza Czarnego, a w szczególności bezpieczeństwa Ukrainy, która zmagą się z rosyjską agresją; mając na uwadze, że Turcja okazała niechęć i postawiła warunki polityczne, by przyjąć Finlandię i Szwecję do NATO; mając na uwadze, że ważne jest, aby w obecnych poważnych okolicznościach wszyscy sojusznicy NATO wykazali się zdolnością przewidywania i szybko ratyfikowali protokoły przystąpienia Finlandii i Szwecji;
- D. mając na uwadze, że Turcja przyjmuje największą liczbę uchodźców na świecie, gdyż zarejestrowano tam prawie 4 mln uchodźców z Syrii, Iraku i Afganistanu, oraz mając na uwadze, że fundusze UE na rzecz tych społeczności dowiodły swojej wartości, jeśli chodzi o wspieranie Turcji w szybkim reagowaniu na potrzeby humanitarne i rozwojowe uchodźców oraz społeczności ich przyjmujących;
- E. mając na uwadze, że w następstwie kroków podjętych w celu złagodzenia napięć między UE a Turcją, a także między Turcją a niektórymi państwami członkowskimi UE we wschodniej części basenu Morza Śródziemnego Rada Europejska zaoferowała zwiększenie pozytywnej dynamiki w stosunkach między UE a Turcją, pod warunkiem że spotka się to z konstruktywnym podejściem; mając na uwadze, że Rada Europejska wyraziła gotowość do stopniowej, proporcjonalnej i odwracalnej współpracy z Turcją w szeregu obszarów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, pod warunkiem że postępować będzie deeskalacja niedawnych napięć między UE a Turcją, zwłaszcza w odniesieniu do sytuacji we wschodniej części basenu Morza Śródziemnego, oraz że Turcja zaangażuje się konstruktywnie i spełni ustalone warunki określone w poprzednich konkluzjach Rady Europejskiej, w szczególności w kwestii stosunków dobrosąsiedzkich oraz poszanowania praw człowieka i prawa międzynarodowego;

⁽⁶⁾ Dz.U. C 15 z 12.1.2022, s. 81.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 99 z 1.3.2022, s. 209.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 456 z 10.11.2021, s. 247.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 425 z 20.10.2021, s. 143.

⁽¹⁰⁾ Dz.U. C 328 z 6.9.2016, s. 2.

⁽¹¹⁾ Dz.U. C 132 z 24.3.2022, s. 88.

⁽¹²⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2021)0466.

Wtorek, 7 czerwca 2022 r.

- F. mając na uwadze, że posiadanie statusu kraju kandydującego zakłada gotowość do stopniowego zbliżania się do dorobku prawnego UE i dostosowania się do niego we wszystkich aspektach, w tym w odniesieniu do wartości, interesów, standardów i polityk, oraz do poszanowania i przestrzegania kryteriów kopenhaskich, dostosowania się do polityki i celów UE, a także prowadzenia i utrzymywania stosunków dobrosąsiedzkich z UE i wszystkimi jej państwami członkowskimi bez dyskryminacji; mając na uwadze, że z analizy sprawozdań UE z ostatnich lat wynika, że dystans, jaki dzieli Turcję od wartości UE i jej ram normatywnych jest nadal znaczny, a luka ta wręcz pogłębia się w podstawowych obszarach, takich jak poszanowanie prawa międzynarodowego, praworządności, praw człowieka, swobód osobistych, praw cywilnych i wolności wypowiedzi, a także stosunki dobrosąsiedzkie i współpraca regionalna; mając na uwadze, że powiązania między tureckim społeczeństwem obywatelskim i siłami prodemokratycznymi a UE pozostają silne, ponieważ UE jest głęboko zaangażowana we wspieranie tureckich obywateli i organizacji promujących europejskie normy i wartości;
- G. mając na uwadze, że w ciągu ostatniego roku stosunki UE–Turcja zasadniczo pozostawały stabilne, ponieważ zacieśniona współpraca i dialog w wielu kwestiach występowały obok regularnych konfliktów i napięć; mając na uwadze, że niniejsza rezolucja odzwierciedla tę sytuację, z zadowoleniem odnotowując pozytywne zmiany i wskazując na dalszy potencjał w stosunkach, a jednocześnie sygnalizując utrzymujące się problemy, w szczególności w obszarze praworządności i praw podstawowych, które stanowią naruszenie kryteriów kopenhaskich lub prawa międzynarodowego, a także nieustających prowokacji przeciwko Republice Cypryjskiej; mając na uwadze, że jeżeli niniejsza rezolucja ma prawidłowo ocenić postępy Turcji lub ich brak w dziedzinie praw człowieka i praworządności jako podstawę procesu akcesyjnego, ważne jest opisanie konkretnych mechanizmów erozji swobód, które łącznie prowadzą do tego ogólnego regresu w odniesieniu do europejskich standardów; mając na uwadze, że takie podejście oznacza, że nie wystarczy tylko sporządzić długą listę obywateli i grup dotkniętych tymi decyzjami, lecz należy faktycznie zidentyfikować podmioty i organy władz publicznych odpowiedzialne za tę niepokojącą sytuację w ich konkretnym obszarze działania; mając na uwadze, że krytyka musi być raczej ukierunkowana niż ogólna;

Ogólna ocena i najnowsze osiągnięcia

- ponownie wyraża zaniepokojenie utrzymującą się luką między Turcją a UE pod względem wartości i standardów, a także ciągłym brakiem woli politycznej do przeprowadzenia niezbędnych reform, w szczególności w celu rozwiania poważnych obaw dotyczących praworządności i praw podstawowych, które nadal negatywnie wpływają na proces akcesyjny, mimo ponawianych deklaracji Turcji, że jej celem jest przystąpienie do UE; podkreśla, że w ciągu ostatnich dwóch lat widoczny jest stały regres, jeśli chodzi o zaangażowanie Turcji w proces akcesyjny; uważa, że bez wyraźnych i znaczących postępów w tej dziedzinie Parlament nie jest w stanie przewidzieć żadnego wznowienia negocjacji akcesyjnych z Turcją, które w istocie utknęły w martwym punkcie w 2018 r.; przypomina, że przystąpienie do UE jest i pozostanie procesem opartym na zasługach, który całkowicie zależy od obiektywnych postępów poczynionych przez dany kraj;
- zauważa, że mimo nieznacznej poprawy w ogólnych stosunkach między UE a Turcją w ciągu ostatniego roku, a w szczególności w ostatnich miesiącach, rząd Turcji przyjął bardziej kooperacyjną postawę, ściślejsza współpraca i dialog w wielu kwestiach występowały obok regularnych konfliktów, a stosunki z sąsiednimi państwami członkowskimi UE, w szczególności z Grecją i Republiką Cypryjską, nadal są trudne; wyraża nadzieję, że można pokonać obecne trudności i zastąpić je bardziej zrównoważoną i autentyczną pozytywną dynamiką; z zadowoleniem przyjmuje rozmowy wysokiego szczebla między UE a Turcją na temat zmiany klimatu, które odbyły się 16 września 2021 r., a także fakt, że Turcja opracowała własny Zielony Ład, wdraża ambitną krajową politykę klimatyczną oraz ratyfikowała porozumienie paryskie 6 października 2021 r.; z zadowoleniem przyjmuje rozmowy wysokiego szczebla na temat migracji i bezpieczeństwa, które odbyły się 12 października 2021 r. i podczas których skupiono się na zacieśnieniu współpracy w zakresie zarządzania migracją, zwalczania handlu ludźmi i przestępczości zorganizowanej oraz zapobiegania atakom terrorystycznym; z zadowoleniem przyjmuje rozmowy wysokiego szczebla na temat zdrowia publicznego, które odbyły się 1 grudnia 2021 r. i podczas których skupiono się na wzmocnionej współpracy w zakresie transgranicznych zagrożeń dla zdrowia, w tym w perspektywie krótkoterminowej w ramach walki z pandemią COVID-19; pochwała w tym kontekście wzajemne uznanie zaświadczeń COVID-19 w sierpniu 2021 r.;
- zauważa, że choć rozmowy akcesyjne pozostają w martwym punkcie, Turcja zaktualizowała swój krajowy plan działania na rzecz przystąpienia do UE, tak aby obejmował lata 2021–2023; odnotowuje ponadto postępy poczynione przez Turcję pod względem ściślejszego dostosowania przepisów do dorobku prawnego UE w takich dziedzinach, jak prawodawstwo w dziedzinie konkurencji, krajowy system kwalifikacji i europejska przestrzeń badawcza oraz wynikające z tego lepsze wyniki Turcji w ramach programu „Horyzont 2020”;
- ponownie wyraża głębokie przekonanie, że Turcja jest krajem o strategicznym znaczeniu z punktu widzenia polityki, gospodarki i polityki zagranicznej, partnerem mającym kluczowe znaczenie dla stabilności w szerszym regionie oraz niezbędnym sojusznikiem – w tym w ramach NATO – z którym UE pragnie dążyć do przywrócenia stosunków opartych na dialogu, szacunku i wzajemnym zaufaniu; w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje niedawne oświadczenia władz

Wtorek, 7 czerwca 2022 r.

tureckich na najwyższym szczeblu dotyczące powrotu rządu tureckiego na drogę ku UE, ale wzywa władze tureckie do wcielenia słów w czyn i poparcia deklaracji zaangażowania konkretnymi faktami i decyzjami; uważa, że jeżeli pozwolą na to warunki, należy dalej wzmacniać dialog z tureckimi władzami i partnerami na wszystkich szczeblach, aby pomóc w odbudowie zaufania i ograniczyć ryzyko przyszłych konfrontacji, zgodnie ze stanowiskiem Rady Europejskiej, by współpracować z Turcją w sposób stopniowy, proporcjonalny i odwracalny; w związku z tym wzywa Radę do przywrócenia wstrzymanego dialogu politycznego wysokiego szczebla, dialogów sektorowych wysokiego szczebla na temat gospodarki, energii i transportu, a także prac Rady Stowarzyszenia UE-Turcja, w połączeniu z poprawą sytuacji w zakresie podstawowych wolności i praworządności;

5. wyraża głębokie zaniepokojenie obecną sytuacją gospodarczą w Turcji, gdzie za sprawą dewaluacji waluty, szybującej inflacji i stale rosnących kosztów życia coraz większa liczba ludności spychana jest w niedostatek i ubóstwo; zauważa, że choć obecna sytuacja ewoluowała przez wiele lat, w grudniu 2021 r. przekształciła się w kryzys walutowy, który spotęgował skutki pandemii dla gospodarki; jest zaniepokojony wystąpieniami prezydenta oraz wynikającym z nich brakiem zaufania do rzekomo niezależnych organów, takich jak bank centralny i Turecki Instytut Statystyczny (TÜİK); zauważa w związku z tym, że niezależność operacyjna obu instytucji jest kluczowym kryterium przystąpienia do UE; podkreśla ponadto, że słabe wyniki Turcji w zakresie poszanowania praworządności mają również poważny wpływ na wizerunek kraju oraz że brak pewności prawa może poważnie wpłynąć na zdolność tego kraju do przyciągania inwestycji zagranicznych; uważa, że silniejsze i bliższe stosunki z UE pomogłyby złagodzić niektóre trudności i pomóc w poprawie warunków życia tureckiego społeczeństwa;

6. zauważa, że w październiku 2021 r. Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy dodała Turcję do wykazu jurysdykcji uznanych za niezdolne do tego, by zwalczać pranie pieniędzy, finansowanie terroryzmu i finansowanie proliferacji; wyraża nadzieję, że Turcja będzie mogła szybko wykazać niezbędne postępy w zakresie poprawy wdrażania odpowiednich środków mających na celu przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu;

7. wyraża wolę umocnienia i pogłębienia wzajemnej wiedzy oraz zrozumienia między społeczeństwem tureckim i społeczeństwami państw członkowskich UE, a także wspierania wzrostu kulturowego, rozwijania wymiany społeczno-kulturowej i zwalczania wszelkich przejawów uprzedzeń społecznych, religijnych, etnicznych lub kulturowych; wyraża pełne zaangażowanie na rzecz dalszego wspierania niezależnego społeczeństwa obywatelskiego w Turcji niezależnie od przyszłych okoliczności i ram stosunków;

Praworządność i prawa podstawowe

8. ubolewa nad ciągłym pogarszaniem się sytuacji w dziedzinie praw człowieka w Turcji, w tym nad odchodzeniem od podstawowych wolności, demokracji i praworządności; uważa, że obecna represyjna forma rządów, której głównymi filarami są nadużywanie ram prawnych – zwłaszcza przez stosowanie zarzutów terroryzmu i poprzez ograniczanie wolności wypowiedzi – i brak niezawisłości sądownictwa, jest świadomą, bezwzględną i systematyczną polityką państwa, stworzoną aby powstrzymać wszelkie krytyczne działania – bezpośrednio lub poprzez efekt mrożący; jest zbulwersowany faktem, że w celu realizacji tej polityki tureckie władze państwowe są gotowe rażąco i uparczywie lekceważyć międzynarodowe oraz wewnętrzne zobowiązania prawne, m.in. te wynikające z członkostwa Turcji w Radzie Europy;

9. wierzy, że kluczowy obszar podstawowych praw i wolności, który stanowi podstawę procesu akcesyjnego, nie może być traktowany w oderwaniu i odizolowany od ogólnych stosunków z UE, i podkreśla, że dla Parlamentu pozostaje to poważną przeszkodą dla dalszych postępów w ramach jakiegokolwiek konstruktywnego programu, jaki mógłby zostać zaoferowany Turcji, oraz że kwestia ta powinna być również uzależniona od pełnego poszanowania prawa międzynarodowego i podstawowych zasad stosunków dobrosąsiedzkich i współpracy regionalnej;

10. wzywa Turcję do pełnego wykonania wszystkich wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka zgodnie z art. 46 europejskiej konwencji praw człowieka, co jest bezwzględnym obowiązkiem wynikającym z członkostwa Turcji w Radzie Europy i zapisanym w tureckiej konstytucji; z całą stanowczością potępia niedawne orzeczenie 13. Sądu Karnego w Stambule nakładające na Osmana Kavalę karę dożywotniego pozbawienia wolności po ponad czterech i pół roku niesprawiedliwego, bezprawnego i bezzasadnego przetrzymywania; uważa, że O. Kavala został skazany pod bezzasadnymi zarzutami, w celu uciszenia i zniechęcenia krytycznych głosów w Turcji; ponownie wzywa władze tureckie do działania zgodnie z międzynarodowymi i krajowymi zobowiązaniami oraz do wykonania prawomocnego wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w tej sprawie i natychmiastowego uwolnienia O. Kavali; potępia ciągle wysiłki i próby przedłużenia kary pozbawienia wolności O. Kavali za pomocą szeregu skomplikowanych, unikowych taktyk sądowych, w tym łączenia i rozdzielania akt spraw oraz ciągłych nieprawidłowości; jest zbulwersowany tym, że sąd wydał wyrok dożywotniego pozbawienia wolności na mocy art. 312 tureckiego kodeksu karnego (próba obalenia rządu siłą i przemocą),

Wtorek, 7 czerwca 2022 r.

mimo że Europejski Trybunał Praw Człowieka wyraźnie odrzucił ten zarzut w swoich orzeczeniach; odnotowuje wielokrotne decyzje Komitetu Ministrów Rady Europy, w których wzywa on do uwolnienia O. Kavali i które doprowadziły do historycznego wszczęcia postępowań o naruszenie przeciwko Turcji w drodze rezolucji tymczasowych w grudniu 2021 r. i lutym 2022 r. w związku z odmową zastosowania się tego kraju do prawomocnego wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka; zauważa, że postępowanie o naruszenie uwypukla powagę naruszeń przez Turcję zobowiązań jako członka Rady Europy i kraju kandydującego do UE;

11. ponownie wyraża głębokie potępienie i ubolewanie z powodu wypowiedzenia przez Turcję, na mocy dekretu prezydenckiego, Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (konwencji stambulskiej), która to decyzja jest szczególnie niepokojąca w kontekście utrzymującej się wysokiej liczby kobietobójstw i innych form przemocy w tym kraju, co stanowi poważny krok wstecz w wysiłkach na rzecz propagowania praw kobiet w tym kraju; ponownie wzywa rząd Turcji do zmiany tej niezrozumiałej decyzji, która stanowi rażące naruszenie podstawowych wartości europejskich i będzie stanowić część oceny procesu akcesyjnego Turcji; w związku z tym wzywa władze tureckie do prowadzenia polityki zerowej tolerancji oraz do zapobiegania i zwalczania przemocy wobec wszystkich kobiet i dziewcząt, do wspierania ofiar przemocy oraz do pociągnięcia sprawców do odpowiedzialności poprzez pełne wdrożenie w międzyczasie tureckiej ustawy nr 6284 w sprawie ochrony rodziny i zapobiegania przemocy wobec kobiet oraz wszystkich środków określonych w odpowiednim orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka; jest głęboko zaniepokojony aktem oskarżenia złożonym przez Biuro ds. Przepływów Intelktualnych i Przemysłowych Prokuratury Generalnej w Stambule, które dąży do zamknięcia platformy „Powstrzymamy kobietobójstwo” (KCDP), jednej z największych i najbardziej znanych grup zajmujących się prawami kobiet w Turcji walczących z przemocą ze względu na płeć, oskarżając ją o naruszenie moralności publicznej;

12. zwraca uwagę na znaczenie poszanowania wolności zgromadzeń i demonstracji w Turcji, która jest zapisana w jej konstytucji i stanowi pozytywne zobowiązanie wynikające ze statusu Turcji jako strony europejskiej konwencji praw człowieka; wyraża ubolewanie z powodu poważnego regresu w zakresie wolności zgromadzeń i demonstracji, która jest coraz bardziej pod presją ze względu na rutynowe stosowanie i przedłużanie zakazów protestów i demonstracji przez gubernatorów prowincji, nadmierne użycie siły wobec pokojowych demonstrantów i dziennikarzy w kontekście ogólnej bezkarności funkcjonariuszy organów ścigania, a także grzywny administracyjne i ściganie demonstrantów pod zarzutami działalności związanej z terroryzmem; jest szczególnie zaniepokojony zakazem nałożonym przez gubernatora prowincji Van, który obowiązuje w Van od ponad pięciu lat; ubolewa, że tureckie siły policyjne atakują dziennikarzy podczas protestów publicznych, a w dyrektywie z kwietnia 2021 r. przyjętej przez turecką dyrekcję generalną ds. bezpieczeństwa (EGM) polecono tureckim siłom policyjnym, by zapobiegały relacjom prasowym z protestów i demonstracji; dyrektywa ta została następnie zawieszona przez Radę Stanu; ponownie wzywa władze do wycofania zarzutów przeciwko studentom Uniwersytetu Boğaziçi ściganym za korzystanie z prawa do pokojowych zgromadzeń oraz podkreśla, że trzeba zapewnić wolność akademicką i autonomię uniwersytetów; jest w związku z tym zaniepokojony niedawną decyzją o zwolnieniu trzech wybranych dziekanów na Uniwersytecie Boğaziçi, którego obecny rektor został mianowany dekretem prezydenckim w sierpniu 2021 r.; z zadowoleniem przyjmuje oświadczenie Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (ESDZ) z 4 lutego 2021 r., w którym przypomniano, że pandemii COVID-19 nie można wykorzystywać do uciszenia krytycznych głosów, i w którym potępiono nawoływanie do nienawiści przez urzędników wysokiego szczebla wobec studentów LGBTI; zdecydowanie potępia niedawne brutalne stłumienie przez policję 9. marszu równości na Uniwersytecie Boğaziçi, podczas którego bezprawnie użyto nadmiernej siły wobec studentów, a wielu uczestników zatrzymano;

13. ponownie wyraża poważne zaniepokojenie nieproporcjonalnymi i arbitralnymi środkami ograniczającymi wolność słowa; odnotowuje postępujący spadek liczby dziennikarzy przetrzymywanych w więzieniach w Turcji oraz zaobserwowany w ostatnim czasie wzrost liczby wyroków uniewinniających w sprawach przeciwko dziennikarzom; domaga się uwolnienia i uniewinnienia wszystkich dziennikarzy, pisarzy, pracowników mediów i użytkowników mediów społecznościowych, którzy pozostają bezprawnie zatrzymani wyłącznie za wykonywanie zawodu i korzystanie z praw obywatelskich; z zadowoleniem przyjmuje niedawne decyzje Rady Stanu o wstrzymaniu wykonania niektórych artykułów rozporządzeń dotyczących legitymacji prasowej oraz okólnika policji, w którym zakazano nagrań audiowizualnych podczas publicznych demonstracji; jednocześnie wyraża poważne zaniepokojenie ciągłymi arbitralnymi aresztowaniami dziennikarzy, pracowników mediów i użytkowników mediów społecznościowych, systematycznym wykorzystywaniem niejasnych przestępstw terrorystycznych do ich uciszenia, rosnącymi ograniczeniami i cenzurą nakładanymi na platformy mediów społecznościowych oraz praktyką prowadzenia dochodzeń i ścigania osób pod takimi zarzutami jak rzekomy brak poszanowania wartości islamskich; jest szczególnie zbulwersowany rażącym nadużywaniem art. 299 tureckiego kodeksu karnego dotyczącego znieważenia prezydenta, za które grozi kara od roku do czterech lat pozbawienia wolności; uważa za całkowicie nieproporcjonalne, że od 2014 r., czyli od pierwszego roku prezydentury Erdoğan, przeprowadzono ponad 160 000 dochodzeń, wszczęto ponad 35 500 spraw i wydano ponad 12 800 wyroków skazujących za znieważenie prezydenta; wzywa władze Turcji do zmiany ustawy o znieważaniu prezydenta zgodnie z orzeczeniami Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz do stosowania się do zaleceń Komisji Weneckiej, tak aby dostosować tureckie prawo w tej kwestii do europejskiej konwencji praw człowieka; jest szczególnie zbulwersowany sprawą dziennikarki Sedef Kabaş, niedawno skazanej przez 36. Sąd Karny Pierwszej Instancji w Stambule na dwa lata i cztery miesiące pozbawienia wolności za rzekome znieważenie prezydenta podczas transmisji na żywo w telewizji TELE1 14 stycznia 2022 r.; ubolewa nad sposobem jej traktowania od czasu aresztowania podczas najścia przeprowadzonego o północy 22 stycznia 2022 r., po tym jak została publicznie zaatakowana przez wyższych urzędników rządowych i spędziła 49 dni w areszcie

Wtorek, 7 czerwca 2022 r.

tymczasowym, oraz potępia fakt, że w akcie oskarżenia Prokuratura Generalna w Stambule domagała się nałożenia kary 12 lat i 10 miesięcy więzienia za rozmaite przestępstwa; uważa, że sprawa ta stanowi wyraźny przykład nadużywania art. 299 w celu zastraszenia dziennikarzy lub obywateli, którzy mogliby wyrazić krytykę pod adresem prezydenta lub rządu; wyraża zaniepokojenie opublikowanym 28 stycznia 2022 r. okólnikiem prezydenckim dotyczącym działalności prasowej i nadawczej, ponieważ może on pociągać za sobą bezprawne ograniczenie podstawowych praw i wolności; wyraża zaniepokojenie faktem, że spośród wszystkich członków Rady Europy w 2021 r. Turcja miała najwięcej wyroków dotyczących naruszeń wolności wypowiedzi w Europejskim Trybunale Praw Człowieka, i ubolewa nad faktem, że Turcja nadal plasuje się wśród krajów, w których dochodzi do największej liczby ataków na wolność prasy;

14. stwierdza, że ciągłe prześladowanie, cenzurowanie i nękanie dziennikarzy oraz niezależnych mediów w Turcji nadal budzi zaniepokojenie i wymaga niezwłocznej reakcji, ponieważ osłabia to demokratyczną tkankę tureckiego społeczeństwa; jest ponadto zaniepokojony atakami na dziennikarzy i oponentów w Unii Europejskiej; wzywa przewodniczącego tureckiej Najwyższej Rady Radiofonii i Telewizji (RTÜK), by zaprzestał nadmiernego nakładania grzywien i zakazów nadawania, które ograniczają zasadną wolność wypowiedzi tureckich dziennikarzy i nadawców; jest zaniepokojony wystosowaną przez RTÜK groźbą zablokowania międzynarodowych mediów, tj. Deutsche Welle, Euronews i Voice of America, jeżeli nie będą się one ubiegać o licencję na nadawanie, umożliwiającą RTÜK nadzór nad emitowanymi przez nie treściami; wzywa RTÜK, by zaprzestała nakładania dyskryminujących sankcji na niezależnych nadawców; ubolewa z powodu rosnącej presji ekonomicznej ze strony rządu, w tym braku przejrzystości dystrybucji środków publicznych (reklamy, przetargi publiczne), która pozwala rządowi na niemal całkowitą kontrolę środków masowego przekazu; jest zaniepokojony szerszeniem się propagandy państwowej z mediów państwowych i prorządowych; wzywa przewodniczącego Agencji Reklamy Prasowej (BİK) do dopilnowania, aby zakazy reklamy publicznej nie służyły do tłumienia niezależnych relacji medialnych, tak jak w przypadku dziennika *Evrensel*, osiągając najniższy poziom w historii prasy w Turcji; wzywa dyrektora ds. komunikacji tureckiej prezydencji, by zadbał o szybkie rozpatrywanie wniosków o legitymację prasową oraz zaprzestał składania zawiadomień o popełnieniu przestępstwa i napastliwej retoryki przeciwko dziennikarzom; wzywa Wielkie Zgromadzenie Narodowe Turcji do podjęcia działań następczych w związku z wyrokiem tureckiego Trybunału Konstytucyjnego ze stycznia 2022 r., w którym zwrócono się o przeformułowanie art. 9 ustawy o internecie w celu ochrony wolności wypowiedzi i wolności prasy; jest szczególnie zaniepokojony przypadkiem dziennikarza Alego Kışmira, Turka cypryjskiego, któremu niedawno zakazano wjazdu do Turcji i postawiono zarzuty sądowe za wyrażenie krytyki pod adresem Ankarę;

15. odnotowuje przyjęcie przez Turcję w 2021 r. czwartego i piątego pakietu sądowego, które – choć stanowią krok we właściwym kierunku – są zbyt skromne, by rozwiązać główne problemy; twierdzi jednak, że obecne problemy wynikają nie tylko z problematycznego ustawodawstwa, ale często są spowodowane brakiem woli politycznej, by wdrożyć odnośne obowiązujące przepisy; pozostaje zaniepokojony utrzymującą się erozją praworządności oraz niezawisłości i bezstronności sądów w Turcji, czemu towarzyszy efekt mrozący masowych zwolnień dokonanych przez rząd w ostatnich latach, a także publicznymi oświadczeniami organów wykonawczych na temat toczących się spraw sądowych, co podważa niezawisłość, bezstronność i ogólną zdolność sądownictwa do zapewnienia skutecznego środka odwoławczego w przypadku naruszeń praw człowieka; zauważa z ubolewaniem, że w tym kontekście reformy sądownictwa nie rozwiązują problemu tych zasadniczych niedociągnięć; podkreśla, że jest to obszar budzący największe zaniepokojenie, ponieważ stanowi on podstawę sprawnego systemu demokratycznego, który działa w służbie ludności i z korzyścią dla niej; zauważa, że w styczniu 2021 r. do tureckiego Trybunału Konstytucyjnego powołano sędziego, który wcześniej przez zaledwie 20 dni pracował w Sądzie Kasacyjnym, a przedtem był prokuratorem generalnym w Stambule, zaangażowanym między innymi w kontrowersyjne sprawy przeciwko Osmanowi Kavali, demonstrantom z parku Gezi oraz dziennikarzom Canowi Dündarowi i Erdemowi Gülowi; zwraca uwagę, że Rada Sędziów i Prokuratorów (HSK) stanowi główny przedmiot niepokoju w związku z brakiem niezależności sądów; ponownie wzywa do usunięcia niedociągnięć w strukturze i procesie wyboru członków tej rady w celu zapewnienia jej niezależności i położenia kresu jej arbitralnym decyzjom; zdecydowanie potępia zwolnienia i przymusowe wydalenie dużej liczby tureckich sędziów i prokuratorów; przypomina, że wszelkie odwołania i nominacje w sądownictwie powinny podlegać szczególnie skrupulatnej kontroli, oraz że władzy wykonawczej zabrania się ingerowania w sądownictwo lub prób wywierania na nie wpływu oraz że powoływanie sędziów musi odbywać się z poszanowaniem zasad niezawisłości i bezstronności; jest zbulwersowany doniesieniami o prześladowaniach prawników reprezentujących osoby oskarżone o terroryzm, z których to doniesień wynika, że prawnicy są ścigani za to samo przestępstwo co ich klienci lub za przestępstwo powiązane, co stanowi wyraźną przeszkodę w korzystaniu z prawa do rzetelnego procesu i dostępu do wymiaru sprawiedliwości; wzywa rząd turecki do zagwarantowania niezależnej pracy prawników oraz do uwolnienia wszystkich osób nielegalnie przetrzymywanych wyłącznie za wykonywanie obowiązków prawnych; odnotowuje z głębokim zaniepokojeniem, że mimo oficjalnego zniesienia stanu wyjątkowego w lipcu 2018 r. jego wpływ na demokrację i prawa podstawowe jest nadal silnie odczuwalny i wciąż dotyczy wielu osób, w tym ponad 152 000 urzędników służby cywilnej, w tym nauczycieli, lekarzy, pracowników akademickich (dla pokoju), prawników, sędziów i prokuratorów, których arbitralnie zwolniono i na stałe zakazano im pracy w sektorze publicznym lub w ogóle w zawodzie; podkreśla, że wiele z tych zwolnień nadal ma niszczyielski wpływ na zwolnionych i ich rodziny,

Wtorek, 7 czerwca 2022 r.

co obejmuje trwałe piętno społeczne i zawodowe; ma poważne wątpliwości co do funkcjonowania komisji śledczej ds. stanu środków nadzwyczajnych jako mechanizmu na potrzeby środka wewnętrznego ze względu na jej brak niezależności i bezstronności; zauważa, że arbitralne anulowanie paszportów, mimo pewnych stopniowych ulepszeń, pozostaje poważnym naruszeniem swobody przemieszczania się;

16. wyraża zaniepokojenie wciąż rosnącą wysoką liczbą skarg o naruszenie praw konstytucyjnych wnoszonych do Trybunału Konstytucyjnego, a także brakiem zmian w przypadku ujawnienia takich naruszeń; odnotowuje niedawne oświadczenia prezesa Trybunału Konstytucyjnego, w którym przyznał on, że ponad 73 % z ponad 66 000 wniosków otrzymanych w 2021 r. dotyczyło prawa do rzetelnego postępowania sądowego, i opisał tę sytuację jako dramatyczną; kwestionuje zgodność z prawem zmian w przepisach proceduralnych sądu, które umożliwiają odroczenie decyzji o rok;

17. odnotowuje przyjęcie przez władze tureckie w marcu 2021 r. nowego planu działania na rzecz praw człowieka, który zasadniczo przyjmuje się z zadowoleniem; zauważa jednak, że nie rozwiązuje to szeregu podstawowych kwestii oraz że zaangażowanie rządu będzie mierzone zakresem wdrożenia tego planu i reformami podjętymi w celu zapewnienia jego stosowania w odniesieniu do wszystkich obywateli bez dyskryminacji; wzywa władze tureckie do wzmożenia wysiłków na rzecz skutecznego zaradzenia tragicznej sytuacji Kurdów, Ormian, Asyryjczyków, a w szczególności dotyczącej mieszkalnictwa i edukacji społeczności romskiej, która nadal musi zmagać się ze stosunkowo wyższym poziomem ubóstwa, bezrobocia, dyskryminacji i wykluczenia;

18. wzywa do pełnego wykonania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i tymczasowych rezolucji Komitetu Ministrów Rady Europy dotyczących odmowy służby wojskowej ze względu na przekonania; odnotowuje w związku z tym plan działania przedłożony przez władze tureckie Komitetowi Ministrów i zachęca je do opracowania dalszych środków, aby zapewnić, za pomocą niezbędnych przepisów, sprawiedliwe i dostępne korzystanie z prawa do odmowy służby wojskowej ze względu na przekonania; wyraża zaniepokojenie rosnącą liczbą wniosków dotyczących odmowy służby wojskowej ze względu na przekonania w Trybunale Konstytucyjnym od czasu złożenia pierwszego wniosku w 2017 r., które to wnioski są rozpatrywane bez niezbędnego kontaktu z wnioskodawcami; wzywa do wprowadzenia niezbędnych zmian prawnych w celu zakończenia cyklu ścigania i karania, a także wszelkich ograniczeń dotyczących osób odmawiających służby wojskowej ze względu na przekonania;

19. wzywa władze tureckie do wspierania pozytywnych i skutecznych reform w obszarze wolności myśli, sumienia i religii przez umożliwienie wspólnotom religijnym uzyskania osobowości prawnej i praw do edukacji oraz stosowanie zaleceń Komisji Weneckiej dotyczących statusu wspólnot religijnych, wszystkich odnośnych orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i rezolucji Rady Europy, w tym w odniesieniu do prawosławnej ludności greckiej zamieszkującej wyspy Gökçeada (Imbros) i Bozcaada (Tenedos); wzywa rząd Turcji do wzmożenia bieżących wysiłków związanych m.in. z publicznym uznaniem tożsamości alewickiej, statusu prawnego i finansowania cemevi, zgodnie z odnośnymi wyrokami Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie obowiązkowych klas religijnych i etycznych oraz miejsc kultu alewitów; wzywa władze tureckie, by w pełni szanowały historyczny i kulturowy charakter pomników i symboli kulturowych i religijnych, w szczególności tych, które znajdują się na liście światowego dziedzictwa UNESCO; z zaniepokojeniem odnotowuje ostatnie wydarzenia w zabytkowym monasterze Sumela, który może zostać włączony na listę światowego dziedzictwa UNESCO; podkreśla potrzebę zniesienia restrykcji dotyczących kształcenia, mianowania i sukcesji duchownych, umożliwienia ponownego otwarcia seminarium na wyspie Chalki, które pozostaje zamknięte od 1971 r., oraz usunięcia wszelkich przeszkód w jego prawidłowym funkcjonowaniu; ponawia swój apel do Turcji o poszanowanie roli Patriarchatu Ekumenicznego Chrześcijan Ortodoksyjnych na całym świecie oraz uznanie jego osobowości prawnej i publiczne stosowanie kościelnego tytułu Patriarchy Ekumenicznego; ubolewa, że w następstwie stwierdzenia jego nieważności w 2013 r. wciąż nie opublikowano nowego regulaminu wyborczego dla niemuzułmańskich fundacji, co doprowadziło do poważnych problemów związanych z właściwym zarządzaniem tymi fundacjami ze względu na brak możliwości przeprowadzenia wyborów; z zaniepokojeniem odnotowuje ponawiające się doniesienia o mowie nienawiści i przestępstwach z nienawiści wobec mniejszości religijnych, głównie alewitów, chrześcijan i żydów, oraz brak rezultatów prowadzonych dochodzeń; wzywa władze tureckie do skutecznego ścigania sprawców i do właściwej ochrony wszystkich mniejszości religijnych;

20. ubolewa z powodu ciągłej prawnej i administracyjnej presji wywieranej przez turecki rząd na społeczeństwo obywatelskie, obrońców praw człowieka, prawników, dziennikarzy, pracowników naukowych, związkowców, mniejszości etniczne i religijne oraz wielu obywateli tureckich, a także z powodu stale kurczącej się przestrzeni do swobodnego działania w Turcji; potępia arbitralne zamykanie organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym czołowych organizacji pozarządowych i mediów zajmujących się prawami człowieka; wzywa Turcję, aby postrzegła krytykę lub głosy sprzeciwu – w tym pochodzące od obrońców praw człowieka, prawników, pracowników naukowych i dziennikarzy – jako cenny wkład w dialog społeczny, a nie jako siły destabilizujące, tak aby umożliwić im funkcjonowanie zgodnie z ich

Wtorek, 7 czerwca 2022 r.

obowiązkami oraz w ramach ich kompetencji i zakresu działania, a także swobodne wykonywanie zawodu, ponieważ gwarantuje to zdrowszą demokrację i ogólnie społeczeństwo; ponownie wzywa turecki rząd, by dokonał przeglądu ustawy o zapobieganiu finansowania rozprzestrzeniania broni masowego rażenia z grudnia 2020 r., która przyznaje tureckiemu ministerstwu spraw wewnętrznych oraz prezydentowi szerokie uprawnienia do ograniczania działalności organizacji pozarządowych, partnerstw biznesowych, niezależnych grup i stowarzyszeń i wydaje się mieć na celu dalsze ograniczanie, zawężanie pola działania i kontrolowanie społeczeństwa obywatelskiego; jest zaniepokojony uwagami Komisarza Praw Człowieka i Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, które wskazują, że zgodnie z tą ustawą organizacje praw człowieka zostały jako pierwsze poddane kontroli; wzywa UE i jej państwa członkowskie, by wywarły większą presję na rząd turecki oraz zwiększyły wsparcie dla obrońców praw człowieka i niezależnego społeczeństwa obywatelskiego w Turcji, w tym za pomocą odpowiednich instrumentów finansowych; wzywa Komisję do zapewnienia, za pośrednictwem Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA) III i odpowiednich programów Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy”, wystarczających środków finansowych na rzecz społeczeństwa obywatelskiego, podmiotów niepaństwowych i kontaktów międzyludzkich, aby nadać priorytet wysiłkom na rzecz demokracji, które mogłyby przyczynić się do powstania woli politycznej niezbędnej do umocnienia stosunków między UE a Turcją; wzywa Komisję do zbadania możliwości finansowania przez samorządy lokalne projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania; podkreśla, że pomoc finansowa w ramach IPA III opiera się na warunkowości związanej z podejściem „najpierw kwestie podstawowe” i ponawia w tym kontekście swój apel, aby środki z IPA przeznaczone na reformy w Turcji były wydatkowane z zachowaniem pełnej przejrzystości i zarządzane bezpośrednio przez UE lub uznaną instytucję międzynarodową;

21. wyraża głębokie zaniepokojenie popieranym przez państwo pogorszeniem się sytuacji w dziedzinie praw człowieka osób LGBTI, w szczególności w kontekście fizycznych ataków i przestępstw z nienawiści – zwłaszcza na osoby transpłciowe – przedłużających się zakazów parad równości w całym kraju, ograniczeń wolności zgromadzeń, wolności zrzeszania się i wolności słowa oraz cenzury w mediach i w internecie, a także wzywa rząd turecki do ochrony ich równych i ustawowych praw; przypomina o potrzebie przyjęcia środków w celu zapewnienia wszystkim obywatelom bezpiecznego korzystania z tych wolności; podkreśla, że rząd turecki prezentuje coraz bardziej homofobiczne stanowisko, a urzędnicy wysokiego szczebla stosują mowę nienawiści wobec osób LGBTI, co ma na celu stygmatyzację i kryminalizację społeczności LGBTI i może stanowić pożywkę dla przestępstw z nienawiści oraz potężny czynnik sprzyjający nasileniu nękania, dyskryminacji i potencjalnej przemocy; przypomina, że zobowiązania Turcji wynikające z europejskiej konwencji praw człowieka pociągają za sobą odpowiedzialność za zwalczanie dyskryminacji i przemocy wobec osób LGBTI, i wzywa tureckie władze, by wywiązywały się z podjętych zobowiązań; wzywa do dodania orientacji seksualnej, tożsamości płciowej i cech płciowych jako powodu ochrony w przepisach dotyczących przeciwdziałania dyskryminacji w prawie pracy; zwraca uwagę na schemat wykorzystywania postępowań sądowych do uciszania obrońców praw człowieka, organizacji pozarządowych i prawników oraz do ograniczania aktywizmu, w szczególności obrońców praw osób LGBTI; jest zaniepokojony dochodzeniami przeciwko izbom adwokackim w Stambule, Ankarze i Diyarbakır oraz sprawą uczestników parady równości zorganizowanej przez Bliskowschodni Uniwersytet Techniczny w Ankarze w 2019 r.; z zadowoleniem przyjmuje uniewinnienie uczestników parady; z głębokim zaniepokojeniem śledzi toczący się proces przeciwko zarządowi i prezesowi Izby Adwokackiej w Ankarze, w którym Prokuratura Generalna w Ankarze domaga się do dwóch lat pozbawienia wolności za rzekome „znieważanie funkcjonariusza publicznego”, będące krytyką pod adresem szefa Dyrekcji ds. Wyznaniowych (Diyamet) za jawnie homofobiczne oświadczenia, które wygłosił 14 kwietnia 2020 r., stwierdzając, że „islam przeklina homoseksualizm [...], ponieważ przynosi on choroby i niszczy następne pokolenia”; wzywa władze Turcji, by wprowadziły niezbędne środki prawne w celu położenia kresu wszelkiej dyskryminacji ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową zgodnie z art. 21 Karty praw podstawowych UE; wzywa władze, by dostosowały ustawodawstwo karne dotyczące przestępstw z nienawiści o charakterze homofobicznym i transfobicznym do zaleceń w sprawie polityki ogólnej nr 7 Europejskiej Komisji przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji; wzywa Turcję do wycofania wszelkich zarzutów wobec uczestników pokojowych wydarzeń LGBTI oraz do zniesienia przedłużających się zakazów parad równości;

22. jest głęboko zaniepokojony ciągłymi atakami na partie opozycyjne, zwłaszcza HDP i inne partie, w tym na Republikańską Partię Ludową (CHP); ataki te obejmują wywieranie nacisku, zmuszanie partii do zaprzestania działalności czy pozbawianie wolności ich członków, a wszystko to podważa prawidłowe funkcjonowanie systemu demokratycznego; podkreśla, że demokracja zakłada istnienie otoczenia, w którym partie polityczne, społeczeństwo obywatelskie i media mogą funkcjonować bez gróźb i arbitralnych ograniczeń;

23. z ogromnym zaniepokojeniem zauważa, że HDP, należący do niej burmistrzowie wyłonieni w wyborach i jej organizacje partyjne, również młodzieżowe, były szczególnym oraz ciągłym celem ataków ze strony władz tureckich oraz były przez nie kryminalizowane, w związku z czym ponad 4 tys. członków HDP przebywa obecnie w więzieniu; nieprzerwanie i stanowczo potępia przetrzymywanie od listopada 2016 r. Selahattina Demirtaşa i Figen Yüksekdağ – byłych współprzewodniczących HDP – i apeluje o ich natychmiastowe uwolnienie; jest zbulwersowany ciągłym lekceważeniem i niestosowaniem przez władze tureckie orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które

Wtorek, 7 czerwca 2022 r.

zobowiązują Turcję do natychmiastowego uwolnienia Selahattina Demirtaşa; zdecydowanie potępia akt oskarżenia wniesiony przez prokuratora generalnego tureckiego Sądu Kasacyjnego i jednomyślnie przyjęty przez turecki Trybunał Konstytucyjny w czerwcu 2021 r.; miał on na celu zamknięcie partii HDP i wprowadzenie zakazu działalności politycznej dla 451 osób, w tym większości obecnych przywódców HDP, i uniemożliwia on tym osobom prowadzenie jakiegokolwiek działalności politycznej przez następne pięć lat; przypomina, że Trybunał Konstytucyjny zakazał już wcześniej działalności sześciu prokurdyjskich partii politycznych; zauważa z głębokim zaniepokojeniem, że sprawa rozwiązania HDP jest punktem kulminacyjnym represji wobec partii, które trwają od kilku lat, i ponownie podkreśla, że zakaz działalności partii stanowiłby poważny błąd polityczny, ponieważ zadałby nieodwracalny cios pluralizmowi i zasadom demokratycznym; podkreśla ponadto rolę 22. Sądu Karnego w Ankarze w tzw. sprawie Kobane przeciwko 108 osobom, w tym wielu politykom HDP; zwraca uwagę na szczególną rolę prokuratora generalnego i domaga się zwłaszcza wyjaśnienia kwestii rzekomej ingerencji politycznej udokumentowanej w aktach; ponadto zastanawia się, w jaki sposób sąd zdołał zbadać i przyjąć 3 530-stronicowy dokument w ciągu tygodnia, bez wysłuchania oskarżonych;

24. jest zaniepokojony sprawą toczącą się przeciwko wiceprzewodniczącej CHP Gökçe Gökçen w ramach dochodzenia przeciwko całemu zarządowi partii w związku z publikacją i rozpowszechnianiem broszury; jest wstrząśnięty faktem, że w jednej z trzech spraw przeciwko niej Prokuratura Generalna w Ankarze oskarżyła G. Gökçen o przestępstwo fizycznej napaści na prezydenta, co wiąże się z co najmniej pięcioletnią karą pozbawienia wolności, w związku z publikacją wspomnianej broszury; zauważa, że chociaż powództwo to zostało oddalone przez 18. Sąd Karny w Ankarze, dwie pozostałe sprawy o pomówienie, podżeganie do nienawiści i zniesławienie prezydenta wciąż są w toku; pozostaje poważnie zaniepokojony ciągłym nękaniami politycznym i sądowym przewodniczącej CHP w prowincji Stambuł Canan Kaftancıoğlu, przeciwko której wszczyna się coraz więcej postępowań sądowych; potępia niedawną decyzję Sądu Kasacyjnego o utrzymaniu w mocy trzech z pięciu wyroków skazujących C. Kaftancıoğlu na 4 lata i 11 miesięcy pozbawienia wolności oraz o nałożeniu na nią zakazu działalności politycznej; jest zaniepokojony arbitralnym charakterem przeciągającego się procesu rejestracji tureckiej Partii Zielonych, która zwróciła się do tureckiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o poświadczenie powołania partii w dniu jej utworzenia we wrześniu 2020 r., jednak do tej pory nie wydano takiego zaświadczenia;

25. potępia powtarzające się przypadki odbierania posłom opozycji statusu parlamentarzysty, co poważnie szkodzi wizerunkowi tureckiego parlamentu jako instytucji demokratycznej; przypomina w związku z tym wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 1 lutego 2022 r., w którym orzeczono, że uchylenie w 2016 r. immunitetu 40 posłów HDP naruszyło ich prawo do wolności wypowiedzi i zgromadzeń; z niepokojem śledzi sprawę posłanki HDP w Diyarbakir Semry Güzel, którą oskarżono o rzekome „członkostwo w organizacji terrorystycznej” na podstawie zdjęć sprzed pięciu lat i której immunitet ustawodawczy został uchylony 1 marca 2022 r.;

26. ponownie potępia decyzję władz tureckich o odwołaniu ze stanowisk – na podstawie wątpliwych dowodów – ponad 150 demokratycznie wybranych burmistrzów i arbitralnym zastąpieniu ich pełnomocnikami niepochożącymi z wyborów, mianowanymi przez rząd centralny; potępia fakt, że tylko po ostatnich wyborach lokalnych przeprowadzonych 31 marca 2019 r. rząd usunął 48 z 65 demokratycznie wybranych burmistrzów należących do HDP w południowo-wschodniej Turcji, a wielu z nich zostało zastąpionych przez pełnomocników; jest głęboko przekonany, że te bezprawne decyzje podważają demokrację na szczeblu lokalnym i stanowią bezpośredni atak na jej najbardziej podstawowe zasady oraz pozbawiają miliony wyborców ich demokratycznie wybranych przedstawicieli; wzywa Turcję do przywrócenia odwołanych burmistrzów na stanowiska; zdecydowanie krytykuje polityczne, ustawodawcze i administracyjne środki podjęte przez rząd turecki, aby sparaliżować gminy zarządzane przez burmistrzów z partii opozycyjnych w Stambule, Ankarze i Izmirze;

27. odnotowuje niedawne reformy ordynacji wyborczej przyjęte bez konsensusu międzypartyjnego oraz obniżenie progu wyborczego z 10 % do 7 %, przy czym jest on nadal zbyt wysoki; z niepokojem odnotowuje zmiany w procedurze wyboru regionalnych komisji wyborczych odpowiedzialnych za liczenie głosów i procedury odwoławcze; do tej pory w ich skład wchodził najstarsi rangą sędziowie, a teraz ich członkowie będą wybierani w drodze losowania; ponownie apeluje do Turcji o poprawę ogólnych warunków przeprowadzania wyborów na wszystkich szczeblach w kraju przez zapewnienie równych i sprawiedliwych szans dla wszystkich kandydatów i partii oraz dostosowanie się do zaleceń Komisji Weneckiej i Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie;

28. uznaje, że Turcja ma uzasadnione obawy dotyczące bezpieczeństwa i prawo do walki z terroryzmem; podkreśla jednak, że należy prowadzić tę walkę przy pełnym poszanowaniu praworządności, praw człowieka i podstawowych wolności; ponownie stanowczo i jednoznacznie potępia brutalne ataki terrorystyczne ze strony Partii Pracujących Kurdystanu (PKK), która od 2002 r. znajduje się na unijnej liście organizacji terrorystycznych; zwraca uwagę, że dla Turcji oraz UE i jej państw członkowskich duże znaczenie ma ścisła współpraca w walce z terroryzmem, w tym z Daisz; zachęca

Wtorek, 7 czerwca 2022 r.

władze tureckie do dalszych prac nad rozwijaniem ścisłej współpracy z UE w dziedzinie walki z terroryzmem, praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu oraz nad dostosowywaniem ustawodawstwa o terroryzmie i powiązanych praktyk do przepisów europejskich; odnotowuje toczące się negocjacje dotyczące międzynarodowego porozumienia w sprawie wymiany danych osobowych między Europolem a właściwymi organami tureckimi ds. walki z przestępczością i terroryzmem; wyraża nadzieję, że negocjacje te będą zgodne z europejskimi standardami ochrony danych i praw podstawowych; ponownie wzywa Turcję, by dostosowała swoje prawo o ochronie danych do norm europejskich, aby umożliwić współpracę z Europolem i udoskonalić zestaw przepisów w zakresie walki z praniem pieniędzy, finansowaniem terroryzmu i cyberprzestępczością;

29. podkreśla, że przepisy antyterrorystyczne w Turcji są nadal zbyt szerokie i wykorzystywane w sposób uznaniowy do represjonowania obrońców praw człowieka i wszelkich krytycznych głosów w kraju, w tym dziennikarzy, działaczy i oponentów politycznych, a także podkreśla, że nadużywając przepisów antyterrorystycznych, władze osłabiają poważny charakter tego wciąż istniejącego zagrożenia; zauważa, że w tym kontekście nadal dochodzi do wymuszonych zaginięć; jest głęboko zaniepokojony decyzją ministra spraw wewnętrznych o wszczęciu specjalnego dochodzenia w sprawie gminy metropolitalnej Stambuł, które objęło ponad 550 jej pracowników oraz dotyczyło rzekomych powiązań terrorystycznych, a także kolejnymi szykanami sądowymi wobec Öztürka Türkdöğana, znanego prawnika zajmującego się prawami człowieka i współprzewodniczącego Stowarzyszenia Praw Człowieka (İHD), który był sądzony przez 19. Sąd Karny w Ankarze pod zarzutem „udziału w nielegalnej organizacji zbrojnej” po postawieniu mu aktu oskarżenia przez Prokuraturę Generalną w Ankarze i który ostatecznie został uniewinniony;

30. jest nadal głęboko zaniepokojony sytuacją ludności kurdyjskiej w kraju i sytuacją w południowo-wschodniej części Turcji w zakresie ochrony praw człowieka, wolności wypowiedzi i udziału w życiu politycznym; jest szczególnie zaniepokojony licznymi doniesieniami o stosowaniu przez funkcjonariuszy organów ścigania tortur wobec zatrzymanych i złym ich traktowaniu w odpowiedzi na odczuwane i domniemane zagrożenia dla bezpieczeństwa w południowo-wschodniej Turcji; potępia policyjne środki pozbawiania wolności zastosowane wobec prominentnych działaczy społeczeństwa obywatelskiego oraz oponentów politycznych w południowo-wschodniej części Turcji i apeluje do Turcji o zapewnienie ochrony i bezpieczeństwa obrońcom praw człowieka, a także o niezwłoczne wszczęcie niezależnych dochodzeń w tych sprawach; potępia represjonowanie mniejszości etnicznych i religijnych, w tym obowiązujący na mocy tureckiej konstytucji zakaz używania języków grup takich jak wspólnota kurdyjska jako „języka ojczystego” w edukacji i wszystkich dziedzinach życia publicznego; powtarza, że stanowi to naruszenie prawa międzynarodowego, które chroni prawo osób do uznania przynależności do mniejszości etnicznej lub religijnej oraz do wyrażania się w tradycyjnym języku mniejszości; podkreśla pilną potrzebę wznowienia wiarygodnego procesu politycznego z udziałem wszystkich zainteresowanych stron i sił demokratycznych, prowadzącego do pokojowego rozwiązania kwestii kurdyjskiej;

31. zdecydowanie potępia przymusowe ekstradycje, porwania i uprowadzenia obywateli tureckich przebywających poza Turcją, ponieważ jest to naruszenie zasady praworządności i podstawowych praw człowieka; wzywa UE, by zajęła się tą niepokojącą praktyką w swoich państwach członkowskich, a także w krajach kandydujących i stowarzyszonych; jest zaniepokojony próbami wywierania przez rząd turecki wpływu na członków tureckiej diaspory w UE, na przykład za pośrednictwem Prezydencji Stowarzyszenia ds. Turków za granicą i Społeczności Pokrewnych (YTB) i Turecko-Islamskiej Unii Instytucji Religijnych (DITIB), ponieważ próby te mogą ingerować w procesy demokratyczne w niektórych państwach członkowskich; w związku z tym potępia niedawne niedopuszczalne ataki tureckich mediów prorządowych na kilku szwedzkich polityków, w tym posta do PE Evina Incira, obejmujące dezinformację i bezpodstawne oskarżenia, w tym oskarżenia o przynależność do organizacji terrorystycznej; pozostaje zaniepokojony tym, że rasistowski, prawicowy i ekstremistyczny ruch Ülkü Ocakları, znany jako „Szare Wilki” i blisko związany z rządzącą partią koalicyjną MHP, zyskuje na popularności nie tylko w Turcji, ale również w państwach członkowskich UE; wzywa UE i jej państwa członkowskie do zbadania możliwości zakazania działalności jego stowarzyszeń w państwach UE; wzywa państwa członkowskie do ścisłego monitorowania rasistowskich działań tej organizacji oraz do ograniczenia jej wpływów; wzywa działy ds. komunikacji strategicznej ESDZ do dokumentowania podejrzeń o turecką dezinformację, zwłaszcza w Afryce, na Bałkanach Zachodnich, Bliskim Wschodzie i w Afryce Północnej, oraz do przedstawiania ustaleń Parlamentowi Europejskiemu; wyraża zaniepokojenie związane z sytuacją Ujgurów mieszkających w Turcji, którzy nadal są narażeni na zatrzymanie i deportację do krajów trzecich, skąd mogą zostać wydaleny do Chin i z dużym prawdopodobieństwem doświadczyć tam poważnego prześladowania; wzywa rząd turecki, by wstrzymał ratyfikację umowy o ekstradycji z Chinami;

32. po raz kolejny wyraża zaniepokojenie w związku z tym, że Turcja odmawia wdrożenia zaleceń Komitetu Rady Europy do spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu; wzywa Turcję do przestrzegania polityki zerowej tolerancji wobec tortur oraz do należytego zbadania nieustannych i wiarygodnych doniesień o torturach, znęcaniu się oraz niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniu podczas zatrzymania, podczas przesłuchania lub w areszcie, aby położyć kres bezkarności i pociągnąć winnych do odpowiedzialności; z zadowoleniem

Wtorek, 7 czerwca 2022 r.

przyjmuje niedawną zmianę rozporządzenia w sprawie więziennictwa polegającą na zastąpieniu terminu „rewizja osobista” terminem „szczegółowe przeszukanie” i wzywa dyrektora Dyrekcji Generalnej ds. Więzień i Ośrodków Detencyjnych, by zapewnił pełne wdrożenie tego rozporządzenia „z poszanowaniem godności ludzkiej i honoru”, jak stwierdzono w zmienionym rozporządzeniu, ponieważ nadal istnieją wiarygodne doniesienia o kontynuowaniu tej praktyki, w tym wobec małoletnich odwiedzających więzienia; jest głęboko zaniepokojony sytuacją w przepełnionych tureckich więzieniach, która wzmaga śmiertelne zagrożenie wynikające z pandemii COVID-19 dla więźniów; jest ponadto głęboko zaniepokojony arbitralnymi ograniczeniami praw więźniów do leczenia i wizyt; podkreśla, że według danych Stowarzyszenia Praw Człowieka w Turcji (IHD) w więzieniach przebywa obecnie 1 605 chorych więźniów, z których 604 jest poważnie chorych; ubolewa nad tym, że wciąż przetrzymuje się w więzieniu byłą posłankę Aysel Tuğluk pomimo jej ciężkiego stanu zdrowia, który został stwierdzony w orzeczeniach lekarskich odrzuconych następnie przez państwową Radę Medycyny Sądowej (ATK); wzywa do natychmiastowego uwolnienia Aysel Tuğluk; jest zbulwersowany donieseniami na temat aresztowań kobiet w ciąży lub w połogu i wzywa Turcję do uwolnienia tych wszystkich kobiet oraz do zaprzestania praktyki aresztowania kobiet tuż przed porodem lub tuż po nim; jest zaniepokojony nękaniami posła HDP Ömera Faruka Gergerlioğlu, któremu ostatnio uniemożliwiono wyjazd z kraju i wobec którego toczyło się dochodzenie prowadzone przez Prokuraturę Generalną w Kandırze (sprawę ostatnio umorzono) pod zarzutem „znieważenia państwa i jego organów” „wpływania na eksperta” oraz „pochwalania przestępstwa i przestępcy” za wygłaszanie apeli o uwolnienie Aysel Tuğluk;

33. jest zbulwersowany milczeniem tureckiego Rzecznika Praw Obywatelskich w obliczu opisanej powyżej poważnej sytuacji w zakresie praw podstawowych w kraju; wzywa naczelnego Rzecznika Praw Obywatelskich Turcji do zapewnienia, by jego instytucja stała się narzędziem przydatnym dla obywateli Turcji i odgrywała aktywną rolę we wzmacnianiu kultury korzystania ze środków odwoławczych, zgodnie z celami tej instytucji; ubolewa nad tym, że dwie główne instytucje zajmujące się prawami człowieka w kraju – Rzecznik Praw Obywatelskich i turecka Instytucja ds. Praw Człowieka i Równości (HREL) – nie są niezależne pod względem operacyjnym, strukturalnym ani finansowym; wzywa władze Turcji do podjęcia odpowiednich środków, aby instytucje te przestrzegały, w stosownych przypadkach, zasad paryskich i zalecenia Komisji w sprawie norm dotyczących organów ds. równości⁽¹³⁾; ubolewa, że niektórzy członkowie Instytucji ds. Praw Człowieka i Równości wykazali negatywną postawę wobec podstawowych praw człowieka, w tym równości płci, praw kobiet i praw osób LGBTIQ, oraz wyrazili poparcie dla wycofania się Turcji z konwencji stambulskiej; zwraca się do komisji śledczej ds. praw człowieka w Wielkim Zgromadzeniu Narodowym Turcji o pełne wykorzystanie jej szerokich uprawnień i prowadzenie dochodzeń oraz pociąganie do odpowiedzialności za naruszenia praw człowieka w tym kraju oraz o zaproponowanie zmian ustawodawczych, tak aby zapewnić dostosowanie ustawodawstwa krajowego do międzynarodowych konwencji dotyczących praw człowieka, których Turcja jest stroną;

34. przypomina, że wolność związków zawodowych i dialog społeczny mają kluczowe znaczenie dla rozwoju i dobrobytu pluralistycznego społeczeństwa; ubolewa w tym kontekście z powodu utrzymujących się niedociągnięć legislacyjnych w obszarze praw pracowniczych i praw związków zawodowych oraz podkreśla, że prawo do organizowania się, prawo do rokowań zbiorowych i prawo do strajku są podstawowymi prawami pracowników; jest ponadto zaniepokojony z powodu utrzymywania się silnej dyskryminacji związków zawodowych przez pracodawców oraz nieustannej praktyki zwalniania z pracy, prześladowania i pozbawiania wolności wymierzonej w kadrę kierowniczą i członków niektórych związków zawodowych; jest również zaniepokojony systematycznymi zwolnieniami pracowników próbujących się zorganizować; wzywa władze tureckie, by dostosowały się do podstawowych standardów Międzynarodowej Organizacji Pracy, do których zobowiązały się jako kraj, a także by usunęły przeszkody ograniczające korzystanie z praw związków zawodowych oraz skutecznie wykorzystywały dialog społeczny, w tym w odniesieniu do środków na rzecz odbudowy społeczno-gospodarczej po pandemii COVID-19;

Szersze stosunki między UE a Turcją oraz turecka polityka zagraniczna

35. wyraża szczere uznanie dla władz tureckich, ponieważ wyraziły jasne poparcie dla niepodległości, suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy oraz potępiły nieuzasadnioną rosyjską inwazję i agresję wojskową na Ukrainę; podkreśla kluczowe znaczenie ścisłej współpracy między UE a Turcją w dziedzinie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa w obecnych trudnych czasach i w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje stanowcze opowiedzenie się Turcji po stronie NATO i UE; podkreśla, że Turcja jest sojusznikiem NATO i strategicznym partnerem, z którym łączą nas ważne interesy; pochwała decyzję Turcji o powołaniu się na konwencję z Montreux z 1936 r. i zażądaniu wstrzymania ruchu przez jej cieśninę od wszystkich państw położonych nad Morzem Czarnym i poza nim; ponadto z zadowoleniem przyjmuje bieżącą pomoc finansową i humanitarną Turcji dla Ukrainy, a także gotowość tureckiego rządu, by pełnić rolę mediatora między stronami konfliktu; wzywa Turcję do dostosowania się do sankcji i środków ograniczających przyjętych przez UE wobec rosyjskich i białoruskich władz i osób fizycznych odpowiedzialnych za bezprawną agresję na Ukrainę i za liczne naruszenia prawa międzynarodowego, do których doszło od początku wojny; podkreśla w związku z tym, że ma nadzieję, iż Turcja, zgodnie ze swoim stanowiskiem w sprawie rosyjskiej agresji na Ukrainę, nie stanie się bezpieczną przystanią dla rosyjskiego kapitału i rosyjskich inwestycji, co stanowiłoby wyraźne obejście sankcji UE; zachęca Turcję, by zamknęła swoją przestrzeń powietrzną dla rosyjskich samolotów;

⁽¹³⁾ Zalecenie Komisji (UE) 2018/951 z dnia 22 czerwca 2018 r. w sprawie norm dotyczących organów ds. równości (Dz.U. L 167 z 4.7.2018, s. 28).

Wtorek, 7 czerwca 2022 r.

36. wyraża uznanie dla wysiłków podejmowanych przez Turcję w celu dalszego przyjmowania największej liczby uchodźców na świecie; w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje przekazywanie unijnych środków finansowych na rzecz uchodźców i społeczności przyjmujących w Turcji oraz wyraża zobowiązanie do utrzymania tego wsparcia w przyszłości; wzywa Komisję do zapewnienia najwyższej przejrzystości i dokładności podczas przydziału środków w ramach następcy Instrumentu Pomocy dla Uchodźców w Turcji oraz dopilnowania, by środki te były przekazywane przede wszystkim bezpośrednio uchodźcom i społecznościom przyjmującym oraz by były zarządzane przez organizacje gwarantujące rozliczalność i przejrzystość; popiera obiektywną ocenę współpracy UE–Turcja w kwestiach dotyczących uchodźców i migracji oraz podkreśla wagę przestrzegania przez obie strony ich odnośnych zobowiązań wynikających ze wspólnego oświadczenia UE–Turcja z 2016 r. i umowy o readmisji między UE a Turcją w odniesieniu do wszystkich państw członkowskich, co obejmuje wznowienie readmisji osób powracających z wysp greckich, która została przerwana w marcu 2020 r., lub uruchomienie programu dobrowolnego przyjmowania ze względów humanitarnych; podkreśla, że poszanowanie podstawowych wolności musi znajdować się w centrum procesu wdrażania oświadczenia UE–Turcja; wyraża głębokie uznanie dla istotnego wkładu społeczeństwa obywatelskiego i władz lokalnych Turcji w integrację uchodźców; popiera lepszy i szerszy dostęp do usług ochrony dla określonych grup szczególnie wrażliwych; wzywa rząd turecki, by zwiększył dostęp syryjskich uchodźców do rynku pracy oraz by wprowadził środki, dzięki którym pokoleniu syryjskich dzieci urodzonych w Turcji nie będzie groziła niebezpieczeństwo; uznaje presję migracyjną, jakiej doświadcza Turcja, jednak stanowczo sprzeciwia się instrumentalizacji migrantów przez rząd turecki; jest zaniepokojony ciągłymi doniesieniami o zbiorczych zawracaniach Afgańczyków i o innych udaremniionych próbach przekroczenia granicy, a także arbitralnymi deportacjami do Syrii; ubolewa nad przemysłem ludzi i naruszeniami praw człowieka, których ofiarą padają uchodźcy w Turcji; podkreśla, że powroty uchodźców powinny odbywać się wyłącznie na zasadzie dobrowolności i w warunkach bezpieczeństwa, oraz wzywa Turcję do zapewnienia organizacjom międzynarodowym i krajowym większego dostępu do ośrodków deportacyjnych w celu monitorowania sytuacji i udzielania pomocy osobom, które są w trakcie odsyłania; z niepokojem odnotowuje oznaki nasilających się ataków rasistowskich i ksenofobicznych na obcokrajowców, a także stosowanie narracji antyuchodźczej i nasilające się nastroje antyimigracyjne w tureckiej polityce i tureckim społeczeństwie; zauważa, że w 2021 r. na Cyprze odnotowano stały wzrost liczby wniosków o udzielenie azylu, i przypomina o spoczywającym na Turcji obowiązku podjęcia wszelkich niezbędnych środków, aby zapobiec tworzeniu nowych morskich lub lądowych szlaków nielegalnej migracji z Turcji do UE;

37. ponownie wyraża swoje poparcie dla obecnej unii celnej i wzywa Turcję do przestrzegania jej zobowiązań, w tym do wyeliminowania barier pozataryfowych w swobodnym przepływie; uważa, że zacieśnienie stosunków handlowych może przynieść konkretne korzyści obywatelom Turcji i UE, i z tego względu popiera wniosek Komisji dotyczący rozpoczęcia negocjacji w sprawie modernizacji przynoszącej obopólne korzyści unii celnej, której towarzyszy skuteczny i wydajny mechanizm rozstrzygania sporów; ostrzega jednak, że taka modernizacja unii celnej musiałaby być oparta na silnych uwarunkowaniach związanych z prawami człowieka i podstawowymi wolnościami, poszanowaniem prawa międzynarodowego i stosunkami dobrosąsiedzkimi oraz że można ją przewidzieć jedynie po pełnym wdrożeniu przez Turcję protokołu dodatkowego w sprawie rozszerzenia układu z Ankary na wszystkie państwa członkowskie bez zastrzeżeń i w sposób niedyskryminacyjny; podkreśla, że obie strony muszą być w pełni świadome tego demokratycznego uwarunkowania od początku negocjacji, ponieważ Parlament nie wyrazi zgody na ostateczne porozumienie bez wyników w tej dziedzinie;

38. zauważa, że liberalizacja reżimu wizowego może stanowić ważny krok w kierunku ułatwienia nawiązywania kontaktów międzyludzkich i że ma ona ogromne znaczenie dla tureckich obywateli, zwłaszcza dla studentów, pracowników naukowych, przedstawicieli przedsiębiorstw i osób mających więzi rodzinne w państwach członkowskich UE; powtarza poparcie dla procesu liberalizacji wizowej po wdrożeniu ustalonych warunków i zachęca rząd turecki, by dostosował swoją politykę wizową do polityki wizowej UE i by spełnił, w sposób niedyskryminacyjny i wobec wszystkich państw członkowskich, wszystkie 72 kryteria określone w planie działań na rzecz liberalizacji wizowej; podkreśla, że poczyniono bardzo niewielkie rzeczywiste postępy w odniesieniu do sześciu pozostałych kryteriów, które Turcja musi jeszcze spełnić; zauważa, że nowy plan działania dotyczący praw człowieka przewiduje przyspieszenie realizacji niespełnionych jeszcze kryteriów; podkreśla, że przegląd tureckiego ustawodawstwa antyterrorystycznego i ustawy o ochronie danych to kluczowy warunek zapewnienia podstawowych praw i wolności;

39. wyraża ubolewanie z powodu niedawnych zmian w Dyrekcji Generalnej Komisji Europejskiej ds. Polityki Sąsiedztwa i Negocjacji w sprawie Rozszerzenia (DG NEAR), które wprowadził komisarz Varhélyi i w następstwie których połączono dział odpowiedzialny za Turcję z działami zajmującymi się polityką sąsiedztwa południowego; uważa, że posunięcie to, rzekomo powodowane względami skuteczności i spójności organizacji wewnętrznej, jest poważnym błędem politycznym, który został mocno skrytykowany nie tylko przez rząd Turcji, ale także przez wszystkie proeuropejskie podmioty tureckie;

Wtorek, 7 czerwca 2022 r.

40. z zadowoleniem przyjmuje decyzję rządu tureckiego o ratyfikacji porozumienia klimatycznego z Paryża, jego zobowiązanie do osiągnięcia neutralności pod względem emisji dwutlenku węgla do 2053 r., a także zapowiedź dostosowania się do Europejskiego Zielonego Ładu; uważa wdrożenie Europejskiego Zielonego Ładu za ważną okazję dla UE i Turcji do dostosowania ich polityki handlowej i klimatycznej oraz wzywa UE do ścisłej współpracy z Turcją i wspierania jej w tym kontekście, aby umożliwić wprowadzenie ambitnych środków ochrony klimatu; zwraca uwagę na pozytywną rolę, jaką agencje UE i sojusze przemysłowe UE mogą odegrać w obrębie współpracy między UE a Turcją w zakresie zielonej transformacji; wzywa Turcję do utrzymania postępów w dostosowywaniu przepisów w dziedzinie środowiska i działań w dziedzinie klimatu do dyrektyw i dorobku prawnego UE; wzywa rząd turecki, by podjął działania następcze w związku z tym, co zapowiedział, i by opracował krajową strategię i plan działania na rzecz znaczącego zmniejszenia emisji CO₂; pochwała pracę obrońców praw środowiskowych i ostrzega przed dramatycznym wpływem na środowisko dużych publicznych projektów infrastrukturalnych; odnotowuje rozpoczęcie w 2021 r. budowy Kanału Szybkiego i podkreśla ostrzeżenia ekologów i Izby Inżynierów Środowiska, że kanał ten zagrazi już i tak słabym dostawom wody w Stambule i zniszczy otaczający ekosystem, w tym naturalną równowagę między Morzem Czarnym a Morzem Marmara; wzywa władze tureckie do podjęcia natychmiastowych działań w celu ochrony Morza Marmara i do zakazania wszelkich projektów infrastrukturalnych, które jeszcze bardziej przyczyniłyby się do zanieczyszczenia wód; w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje decyzję rządu tureckiego o przyznaniu Morzu Marmara specjalnego statusu ochrony środowiska; ponawia swój apel do rządu tureckiego o wstrzymanie planów budowy elektrowni jądrowej Akkuyu i o skonsultowanie się z rządami państw sąsiadujących w sprawie wszelkich dalszych działań związanych z projektem Akkuyu, który ma być realizowany w regionie podatnym na silne trzęsienia ziemi, co stanowi poważne zagrożenie nie tylko dla Turcji, lecz także dla całego regionu śródziemnomorskiego;

41. przyznaje, że Turcja może prowadzić własną politykę zagraniczną zgodnie ze jej interesami i celami, ale oczekuje, że polityka ta będzie broniona w drodze dyplomacji i dialogu opartego na prawie międzynarodowym, oraz że jako polityka kraju kandydującego będzie w coraz większym stopniu dostosowywana do polityki UE; jest zdania, że współpraca UE-Turcja w zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa ma fundamentalne znaczenie i że przyszłe struktury bezpieczeństwa UE, zwłaszcza w sąsiedztwie, wymagają współpracy strategicznej i lepszej komunikacji z Turcją, jeśli mają być skuteczne; uważa, że można zacieśnić współpracę UE-Turcja w wielu dziedzinach polityki zagranicznej, takich jak kwestia Ukrainy i Afganistanu; przypomina ponadto, że UE i NATO pozostają dla Turcji najbardziej wiarygodnymi długoterminowymi partnerami we współpracy w zakresie bezpieczeństwa międzynarodowego, i wzywa Turcję do utrzymania spójności politycznej w zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa w związku z jej rolą jako członka NATO i kraju kandydującego do UE; wzywa rząd turecki do rozpatrzenia w dobrej wierze wniosków Finlandii i Szwecji o członkostwo w NATO, do podjęcia konstruktywnych działań z myślą o rozstrzygnięciu ewentualnych nierozstrzygniętych kwestii zgodnie z wartościami i wymogami prawnymi UE, a także do powstrzymania się od wywierania jakiegokolwiek nadmiernej presji w tym procesie; w tym kontekście ubolewa nad faktem, że spośród wszystkich krajów kandydujących Turcja jest najmniej dostosowana (14 %) do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (WPZiB) oraz wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony (WPBiO), i ponawia swój apel do Turcji o odwrócenie tej tendencji w trybie priorytetowym, biorąc pod uwagę ogromny potencjał wspólnych działań w odniesieniu do różnych wyzwań w regionie i na świecie; w związku z tym zauważa z zaniepokojeniem, że polityka zagraniczna Turcji w ostatnich latach stała w sprzeczności z priorytetami UE w ramach WPZiB, w tym w odniesieniu do Kaukazu, Syrii, Libii i Iraku;

42. wyraża uznanie dla niedawnego zbliżenia między Turcją a Armenią w odniesieniu do decyzji o rozpoczęciu kontaktów dwustronnych, mianowania specjalnych przedstawicieli oraz wznowienia lotów między obydwojoma krajami; uważa to za krok we właściwym kierunku, mający pozytywny wpływ na dobrobyt i bezpieczeństwo w regionie; zachęca obie strony do kontynuowania tych wysiłków w celu zapewnienia pełnej normalizacji ich stosunków i wzywa UE do aktywnego wspierania tego procesu; zachęca Turcję do utworzenia drogi do prawdziwego pojednania między narodem tureckim i ormiańskim, w tym do rozwiązania sporu dotyczącego ludobójstwa Ormian, oraz do pełnego przestrzegania zobowiązań w zakresie ochrony ormiańskiego i innego dziedzictwa kulturowego; wyraża nadzieję, że może to doprowadzić do dynamicznej normalizacji stosunków na Kaukazie Południowym; pozytywnie postrzega też wysiłki dyplomatyczne Turcji zmierzające do normalizacji stosunków z różnymi krajami Bliskiego Wschodu, a zwłaszcza z Izraelem; ponownie zachęca Turcję do uznania ludobójstwa Ormian;

43. odnotowuje, że mimo pewnych oznak deeskalacji we wschodniej części Morza Śródziemnego od czasu ostatniego sprawozdania w sprawie Turcji odnotowano ostatnio nowy gwałtowny wzrost; pozostaje w pełni świadomy, że wszelka pozytywna dynamika może z łatwością ulec odwróceniu w każdej chwili, dopóki podstawowe kwestie pozostaną nierozwiązane; w tym kontekście ubolewa nad niedawnymi oświadczeniami tureckich urzędników, kwestionujących zwierzchnictwo Grecji nad niektórymi wyspami, gdyż oświadczenia te przynoszą efekt przeciwny do zamierzonego i podważają stan bezpieczeństwa w regionie; nadal wzywa Turcję i wszystkie zainteresowane strony do zaangażowania się w dobrej wierze w pokojowe rozwiązywanie sporów oraz do powstrzymania się od wszelkich jednostronnych działań lub gróźb; nadal apeluje w szczególności do wszystkich stron o rzeczywiste wspólne zaangażowanie się w negocjacje w sprawie wytyczenia granic wyłącznych stref ekonomicznych (w.s.e.) i szelfu kontynentalnego w dobrej wierze i zgodnie z międzynarodowymi przepisami i zasadami; w związku z tym potępia nękanie przez tureckie okręty wojenne statków badawczych prowadzących badania w wyłącznej strefie ekonomicznej wyznaczonej przez Republikę Cypryjską; potępia ponadto naruszanie przez Turcję greckiej krajowej przestrzeni powietrznej, w tym przeloty nad zamieszkanymi obszarami i terytoriami, ponieważ takie działania naruszają zarówno suwerenność, jak i suwerenne prawa państw członkowskich UE, co jest sprzeczne z prawem międzynarodowym; w pełni solidaryzuje się z Grecją i Republiką Cypryjską; potwierdza prawo

Wtorek, 7 czerwca 2022 r.

Republiki Cypryjskiej do zawierania umów dwustronnych dotyczących jej wyłącznej strefy ekonomicznej oraz do poszukiwania i eksploatacji jej zasobów naturalnych w pełnej zgodności z przepisami prawa międzynarodowego; wyraża ubolewanie, że deklaracja casus belli, wydana przez Wielkie Zgromadzenie Narodowe Turcji wobec Grecji w 1995 r., nie została jeszcze wycofana; z zadowoleniem przyjmuje kontynuację wstępnych rozmów między Grecją a Turcją, które mają na celu zajęcie się kwestią wytyczenia szelfu kontynentalnego i wyłącznej strefy ekonomicznej zgodnie z prawem międzynarodowym; ponawia swój apel do rządu tureckiego o podpisanie i ratyfikowanie Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, która stanowi część dorobku prawnego UE; popiera zaproszenie Turcji przez rząd Republiki Cypryjskiej do negocjacji w dobrej wierze w sprawie delimitacji stref morskich pomiędzy ich wybrzeżami lub do odwołania się do Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości, i wzywa Turcję do przyjęcia zaproszenia Cypru; z zadowoleniem przyjmuje wkład Turcji w bezpieczeństwo dostaw gazu, dzięki połączeniu gazociągu transanatolijskiego (TANAP) z ukończonym gazociągiem transadriatyckim (TAP); ponawia swoje poparcie dla propozycji Rady Europejskiej dotyczącej wielostronnej konferencji w sprawie wschodniego regionu Morza Śródziemnego i podkreśla, że Zielony Ład i transformacja energetyczna mogłyby stworzyć istotne możliwości wypracowania we wschodnim regionie Morza Śródziemnego zrównoważonych rozwiązań energetycznych sprzyjających współpracy i włączeniu; wzywa do uczynienia ze wschodniej części basenu Morza Śródziemnego prawdziwego katalizatora w zewnętrznym wymiarze Zielonego Ładu;

44. ubolewa nad faktem, że problem Cypru pozostaje nierozwiązany, i podkreśla, że rozwiązanie zgodne z odpowiednimi rezolucjami Rady Bezpieczeństwa ONZ i opracowane zgodnie z uzgodnionymi ramami będzie miało pozytywny wpływ na stosunki Turcji z UE; zdecydowanie potwierdza swoją opinię, że jedynym trwałym rozwiązaniem kwestii cypryjskiej jest sprawiedliwe, kompleksowe i wykonalne porozumienie, również w odniesieniu do aspektów zewnętrznych, w ramach ONZ, oparte na federacji złożonej z dwóch społeczności i dwóch stref, z jednolitą międzynarodową osobowością prawną, jednolitą suwerennością, jednolitym obywatelstwem i równością polityczną, jak określono w odnośnych rezolucjach Rady Bezpieczeństwa ONZ oraz zgodnie z prawem międzynarodowym i z poszanowaniem zasad, na których opiera się Unia; ubolewa nad faktem, że rząd turecki porzucił uzgodnione podstawy rozwiązania sporu i ramy ONZ, aby samodzielnie bronić rozwiązania dwupaństwowego na Cyprze; wzywa Turcję do porzucenia tej niedopuszczalnej propozycji rozwiązania dwupaństwowego; apeluje ponadto do Turcji o wycofanie jej wojsk z Cypru, o powstrzymanie się od wszelkich jednostronnych działań, które utrwaliłyby stały podział wyspy, i o powstrzymanie się od działań zmieniających równowagę demograficzną; potępia podpisanie tzw. „protokołu gospodarczo-finansowego” między Turcją a niekontrolowanymi przez rząd obszarami Cypru; potępia fakt, że popierając publiczne otwarcie miasta Waroszy, Turcja nadal narusza rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ 550(1984) i 789(1992), w których wzywa się Turcję do przekazania obszaru Waroszy jej prawowitym mieszkańcom pod tymczasową administracją ONZ; jest zdania, że posunięcie to podważa wzajemne zaufanie, a tym samym perspektywę wznowienia bezpośrednich rozmów w sprawie kompleksowego rozwiązania problemu cypryjskiego; wyraża w związku z tym poważne zaniepokojenie niedawnymi, nowymi nielegalnymi działaniami na odgradzonym obszarze Waroszy w związku z otwarciem nowej części plaży, a także niedawnym podpisaniem „protokołu gospodarczo-finansowego” między Turcją a okupowanymi obszarami Cypru, na podstawie którego to protokołu Turcja będzie finansować projekty odbudowy Waroszy; wzywa rząd turecki do powrotu do dialogu opartego na formacie ONZ, jako że jest to jedyna realna droga do pojednania; wzywa do jak najszybszego wznowienia, pod auspicjami Sekretarza Generalnego ONZ, negocjacji w sprawie ponownego zjednoczenia Cypru, od punktu, w którym zakończono je w Crans-Montanie w 2017 r.; ponownie wzywa Turcję, by wypełniła zobowiązanie do pełnego i niedyskryminacyjnego wdrożenia protokołu dodatkowego do układu z Ankary wobec wszystkich państw członkowskich, w tym Republiki Cypryjskiej; ubolewa nad faktem, że Turcja nadal nie poczyniła postępów na drodze do normalizacji stosunków z Republiką Cypryjską; podkreśla, że współpraca pozostaje kluczowa w obszarach takich jak wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne, a także prawo lotnicze i komunikacja w ruchu lotniczym ze wszystkimi państwami członkowskimi UE, w tym z Republiką Cypryjską;

45. wzywa Turcję do zapewnienia tureckiej wspólnotie cypryjskiej niezbędnej przestrzeni, aby mogła działać zgodnie ze swoją rolą prawowitej wspólnoty na wyspie, co jest prawem gwarantowanym przez konstytucję Republiki Cypryjskiej; wzywa Komisję do wzmoczenia wysiłków na rzecz nawiązania kontaktu z turecką wspólnotą cypryjską i przypomina, że jej miejsce jest w Unii Europejskiej; wzywa wszystkie zaangażowane strony do wykazania większej odwagi przy zbliżaniu społeczności; podkreśla potrzebę wdrożenia dorobku prawnego UE na całej wyspie w następstwie kompleksowego rozwiązania problemu cypryjskiego, a jednocześnie podkreśla, że Republika Cypryjska jest odpowiedzialna za zwiększenie wysiłków na rzecz ułatwienia współpracy Turków cypryjskich z UE; wyraża uznanie dla ważnej pracy dwuwspólnotowej Komisji ds. Osób Zaginionych i z zadowoleniem przyjmuje fakt, że po najgorszym etapie pandemii Turcja ponownie stopniowo zapewnia tej komisji dostęp do odpowiednich obiektów, w tym do obszarów wojskowych; wzywa Turcję do wzmocnienia wysiłków na rzecz dostarczania kluczowych informacji z archiwów wojskowych, a także zapewnienia dostępu do świadków na obszarach zamkniętych; wzywa Turcję do współpracy z odpowiednimi organizacjami międzynarodowymi, w szczególności z Radą Europy, w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania nielegalnemu handlowi dziedzictwem kulturowym i jego celowemu niszczeniu;

Wtorek, 7 czerwca 2022 r.

46. ponownie potępia turecką interwencję wojskową w Syrii, ponieważ narusza ona prawo międzynarodowe oraz zagraża stabilności i bezpieczeństwu całego regionu; wzywa Turcję do zakończenia nielegalnej okupacji północnej Syrii i Afrinu oraz powtarza, że względy bezpieczeństwa nie mogą uzasadniać jednostronnych działań wojskowych w obcym kraju; potępia bezkarnie naruszanie przez Turcję i lokalne ugrupowania syryjskie praw ludności cywilnej i ograniczanie jej wolności na terytoriach okupowanych przez Turcję; potępia nielegalne przenoszenie uchodźców syryjskich do północnej Syrii w celu zmiany demograficznego charakteru w przeważającej mierze kurdyjskiego obszaru w Syrii; potępia dalsze nielegalne przenoszenie przez Turcję obywateli syryjskich do Turcji w celu postawienia ich przed sądem pod zarzutem terroryzmu, co może prowadzić do kary dożywotniego więzienia; potępia trwające ataki tureckie oraz stałą obecność wojskową na terytorium Iraku, w szczególności ataki na region Sindżar zamieszkiwany przez większość jazydzką; ataki te uniemożliwiają powrót jazydów i chrześcijan, którzy uciekli z Daisz w 2014 r.;

47. wzywa Turcję do pełnego zaangażowania na rzecz pokojowego rozwiązania konfliktu w Libii pod auspicjami ONZ; zauważa, że utrzymująca się ingerencja zagraniczna w Libii stale poważnie utrudnia prowadzony pod przewodnictwem ONZ proces berliński; wzywa Turcję do pełnego przestrzegania embarga na broń nałożonego przez Radę Bezpieczeństwa ONZ, do pełnej współpracy w ramach operacji wojskowej Unii Europejskiej na Morzu Śródziemnym (EUNAVFOR MED IRINI) oraz do umożliwienia skutecznej współpracy między tą ostatnią a operacją NATO Sea Guardian; ponownie potępia podpisanie dwóch protokołów ustaleń między Turcją a Libią w sprawie wszechstronnej współpracy w zakresie bezpieczeństwa i współpracy wojskowej oraz w sprawie wyznaczenia stref morskich, które to protokoły są ze sobą powiązane i stanowią wyraźne naruszenie zarówno prawa międzynarodowego, jak i odpowiednich rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ oraz suwerennych praw państw członkowskich UE; wzywa Turcję, by przyjęła bardziej konstruktywne podejście do stabilizacji Somalii oraz by zwiększyła koordynację polityczną i operacyjną w tej kwestii z UE;

Dalsze działania w obszarze stosunków między UE a Turcją

48. podkreśla, że demokracja, praworządność i prawa podstawowe powinny pozostać w centrum stosunków UE–Turcja bez względu na ich ramy i że podstawę tych stosunków muszą absolutnie stanowić zasady prawa międzynarodowego, multilateralizm i stosunki dobrosąsiedzkie; potwierdza, że proces akcesyjny i przyjęte w nim podejście oparte na wartościach stanowiły główne ramy stosunków UE–Turcja, najpotężniejsze narzędzie wywierania nacisku normatywnego oraz najlepsze ramy podtrzymania demokratycznych i proeuropejskich aspiracji społeczeństwa tureckiego i promowania konwergencji z UE; zauważa, że na obecnym etapie nie znajduje argumentów przemawiających za zmianą swojego warunkowego stanowiska dotyczącego formalnego zawieszenia negocjacji akcesyjnych z Turcją; zauważa, że podejmując decyzję o otwartym sprzeciwie wobec wiążących orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Osmana Kavalı i innych, obecny rząd turecki świadomie zniweczył wszelkie aspiracje do ponownego otwarcia procesu przystąpienia do UE w obecnych okolicznościach; zachęca obie strony do dokonania przeglądu obecnego stanu ich stosunków w drodze kompleksowego dialogu na wysokim szczeblu oraz do zbadania dodatkowych rozwiązań równoległe do procesu akcesyjnego, takich jak zmodernizowany układ o stowarzyszeniu, w celu ponownego zaangażowania się w odnowione, zrównoważone i wzajemne partnerstwo, które jest silnie uzależnione od demokracji, praworządności oraz podstawowych praw i wolności;

49. zauważa, że obecny stan stosunków UE–Turcja może przynosić niezadowalające wyniki; wzywa do przywrócenia równowagi w stosunkach w oparciu o solidne podstawy współpracy napędzanej wzajemnymi interesami, a także poprzez obudowanie zaufania, przy czym należy powstrzymać się od jednostronnych działań i podżegających oświadczeń;

50. uważa, że UE powinna nadal podejmować wszelkie możliwe działania w zakresie dialogu, wspólnego rozumienia i zbliżania stanowisk z Turcją; zachęca Turcję do zaangażowania się w konstruktywny i prowadzony w dobrej wierze dialog – w tym w kwestiach polityki zagranicznej, w przypadku których Turcja i UE mają odmienne zdania – w celu ponownego znalezienia wspólnej płaszczyzny i porozumienia z UE, wznowienia dialogu i współpracy w zakresie stosunków dobrosąsiedzkich oraz wznowienia procesu reform w Turcji; zauważa, że zróżnicowane priorytety instytucji UE określone w istniejących ramach regulujących stosunki UE–Turcja sprawiają, że bardzo trudno jest znaleźć skuteczny sposób na to, by poczynić postępy; ubolewa nad brakiem długoterminowej strategii, spójnej polityki i spójnego przewodnictwa w stosunkach z Turcją w obrębie UE; wzywa przewodniczących Komisji i Rady Europejskiej oraz wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, by zapewnili silniejsze, strategiczne i oparte na wartościach przywództwo, a także odpowiednią odpowiedzialność przed Parlamentem; wzywa instytucje UE i państwa członkowskie do sformułowania spójnego i uproszczonego podejścia do tej kwestii, ponieważ dotyczy ona jednego z naszych największych sąsiadów i najważniejszych partnerów, przy czym nie można zapominać o ścisłej współpracy między wszystkimi instytucjami UE; wzywa ESDZ do zintensyfikowania dialogu transatlantyckiego i współpracy z administracją Bidena w odniesieniu do stosunków z Turcją;

Wtorek, 7 czerwca 2022 r.

51. uważa, że aby poprawić ogólną sytuację we wzajemnych stosunkach, obie strony muszą koniecznie używać języka szacunku, dokładać starań w celu zwalczania istniejących uprzedzeń i nieporozumień oraz umożliwić bardziej obiektywną i kompletną analizę obrazu drugiej strony wśród opinii publicznej, co pozwoli odwrócić tendencję do coraz bardziej negatywnego wzajemnego postrzegania; w związku z tym wzywa Komisję do zainicjowania polityki komunikacyjnej skierowanej do społeczeństwa tureckiego i mającej na celu podnoszenie świadomości na temat UE; podkreśla, że wojownicza, rewizjonistyczna i agresywna retoryka wzmacnia jedynie ekstremalne stanowiska obu stron oraz że czysto konfrontacyjne podejście sprzyja tym, którzy chcą rozdzielić Turcję i UE;

52. wzywa do dalszego włączania Turcji jako kraju sąsiedniego do przyszłościowych długoterminowych programów politycznych UE dotyczących kluczowej kwestii transformacji ekologicznej i cyfrowej, a także w dziedzinie zdrowia, oraz wzywa Komisję do zachowania otwartości na inne obszary polityki, które mogą leżeć w interesie obu stron, jak sposoby dalszej integracji Turcji z unijnymi łańcuchami wartości; wyraża zadowolenie z utrzymującego się aktywnego udziału społeczeństwa Turcji w programach UE, w szczególności w dziedzinie edukacji, innowacji, młodzieży i sportu, ponieważ pomaga to zacieśniać kontakty międzyludzkie i zsynchronizować transformację ekologiczną i cyfrową między UE a Turcją; w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje umowy przyznające Turcji status stowarzyszenia z programami „Horyzont Europa” i Erasmus+ oraz z Europejskim Korpusem Solidarności na lata 2021–2027; odnotowuje utworzenie przez Komisję tureckiej platformy inwestycyjnej; apeluje, aby platforma ta była w pełni dostosowana do unijnych priorytetów politycznych i warunków w ramach nowo ustanowionego Europejskiego Funduszu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Plus (EFZR+) i aby umożliwiała określanie i koordynowanie między europejskimi i międzynarodowymi instytucjami finansowymi odpowiednich możliwości inwestycyjnych zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym, z myślą o transformacji ekologicznej i cyfrowej; podkreśla, że ścisłe zaangażowanie Parlamentu w prace rady strategicznej EFZR+, odpowiedzialnej za sterowanie inwestycjami i zatwierdzanie tworzenia okien inwestycyjnych EFZR+, ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia demokratycznego nadzoru nad tym procesem;

53. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Wielkie Zgromadzenie Narodowe Turcji ostatecznie zgodziło się na zorganizowanie posiedzenia wspólnej komisji parlamentarnej UE-Turcja w marcu 2022 r.; będzie to pierwsze takie posiedzenie od grudnia 2018 r.; podtrzymuje pogląd, że dialog parlamentarny pozostaje kluczowym elementem stosunków UE-Turcja, i wyraża nadzieję, że wspólna komisja parlamentarna UE-Turcja będzie znów prawidłowo funkcjonować;

o

o o

54. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji przewodniczącemu Rady Europejskiej, Radzie, Komisji, a także prezydentowi, rządowi i parlamentowi Republiki Turcji oraz zwraca się o przetłumaczenie niniejszej rezolucji na język turecki.
